

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

Π.Μ.Σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων-Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**«Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Οικονομικών
Καταστάσεων των Ο.Τ.Α. Μελέτη περίπτωσης
Δήμου Παύλου Μελά »**

Ασλάνη Αλεξάνδρα

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2017



**Department of Political Studies and International Relations -
University of Peloponnese**

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental

Master Program in

«Local and Regional Government and Development»

**Municipality of Pavlos Melas: Feasibility Study -
Financial Analysis**

Aslani Alexandra

Thessaloniki, September 2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία βασίζεται στην αξιοποίηση της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές τους καταστάσεις, προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για την αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητά τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων του Δήμου Παύλου Μελά για το χρονικό διάστημα 2011-2015 με τη χρήση αριθμοδεικτών, με σκοπό την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής του υγείας. Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, ο Δήμος Παύλου Μελά αποτελεί έναν χρηματοοικονομική υγιή οργανισμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, γεγονός που οφείλεται τόσο στην αποτελεσματική οικονομική πολιτική που έχει υιοθετήσει όσο και στα οφέλη της ένωσης των προηγούμενων δήμων που επετεύχθη με το πρόγραμμα Καλλικράτης.

Λέξεις κλειδιά: αριθμοδείκτες, τοπική αυτοδιοίκηση, χρηματοοικονομική ανάλυση, Δήμος Παύλου Μελά, πρόγραμμα Καλλικράτης

ABSTRACT

The assessment of the financial performance of local authorities, based on the use of the information provided in their financial statements, provides useful insight on their efficiency, effectiveness and sustainability. The aim of this study is to analyze the financial statements of the Municipality of Pavlos Melas for the period 2011-2015, using financial indexes, in order to evaluate its financial health. According to the findings of the study, the Municipality of Pavlos Melas is a financially sound organization of the local government, due both to the effective economic policy it has adopted and to the benefits of the union of the previous municipalities that was achieved with the Kallikratis program.

Key words: numbers, local government, financial analysis, Municipality of Pavlos Melas, Kallikratis program

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	12
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	12
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	12
1.2 Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	14
1.3 Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ.....	17
1.4 ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	22
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	22
2.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	22
2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	24
2.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	26
2.4 ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	33
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	33
3.1 ΔΟΜΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	33
3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	34
3.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	37
3.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	40

3.5 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	46
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	46
4.1 Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ.....	46
4.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ	47
4.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	49
4.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	51
4.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ.....	53
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	58
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	64

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

4.1 Ρευστότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015.....	47
4.2 Οικονομική δραστηριότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015.....	49
4.3 Αποδοτικότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015.....	51
4.4 Βιωσιμότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015.....	53

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

4.1 Τάση αριθμοδεικτών ρευστότητας.....	48
4.2 Τάση αριθμοδεικτών δραστηριότητας.....	50
4.3 Τάση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας.....	52
4.4 Τάση αριθμοδεικτών βιωσιμότητας.....	53

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, πολυάριθμες προσπάθειες μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης έχουν λάβει χώρα παγκοσμίως, εστιάζοντας στην προσπάθεια αποκέντρωσης, καθώς και στην υιοθέτηση διοικητικών τεχνικών και εργαλείων που χρησιμοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα εδώ και χρόνια. Η εξέλιξη αυτή σηματοδοτήθηκε από το ρεύμα της Νέας Δημόσιας Διοίκησης (New Public Management – NPM), το οποίο χαρακτήρισε εν πολλοίς τις μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες που πραγματοποιήθηκαν στις χώρες του δυτικού κόσμου, με κυρίαρχο στόχο την αύξηση της αποδοτικότητας, την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την αναβάθμιση της ποιότητας του δημόσιου τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, η απόδοση των δημόσιων οργανισμών τοποθετήθηκε στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου, δεδομένων των αυξημένων απαιτήσεων ανταποκρισιμότητας στις ανάγκες των πολιτών, καθώς και της ανάγκης περιστολής των δημοσίων δαπανών στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης διαχείρισης της δημοσιονομικής κατάστασης των κρατών.

Η νέα πολιτική ατζέντα της δημόσιας διοίκησης προώθησε την εφαρμογή κινήτρων βελτίωσης της αποδοτικότητας στους δημόσιους οργανισμούς, προβάλλοντας παράλληλα την ανάγκη αναβάθμισης του πλαισίου λογοδοσίας και διαφάνειας, και εμπλέκοντας το σύνολο των ομάδων ενδιαφέροντος. Στο πλαίσιο αυτό, κατέστη σαφές ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να εφαρμόζουν μέτρα αύξησης της απόδοσής τους, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν σταδιακά με το πέρασ του χρόνου. Έτσι, η αξιολόγηση της απόδοσης αναδείχθηκε ένα σημαντικό διοικητικό εργαλείο για τη διευκόλυνση του ελέγχου των δραστηριοτήτων τους, αλλά και τη συνεχή αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους προς τους πολίτες, εξυπηρετώντας παράλληλα τους στόχους της λογοδοσίας και της διαφάνειας των δημόσιων οικονομικών, δεδομένης και της αυξημένης αυτονομίας που έλαβαν στο πλαίσιο της διοικητικής αποκέντρωσης.

Σήμερα, η αξιολόγηση της απόδοσης, οριζόμενη ως η χρήση ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών για την τακτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων, της ποιότητας και της αποδοτικότητας των οργανισμών, αποτελεί βασική προϋπόθεση βελτίωσης του πλαισίου στο οποίο λειτουργεί η τοπική αυτοδιοίκηση, επιτρέποντας το βελτιωμένο έλεγχο της οικονομικής της κατάστασης, τον εντοπισμό των περιοχών που απαιτούν

βελτίωση και τη γενικότερη ενίσχυση της ποιότητας του δημόσιου τομέα. Ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια, η αξιολόγηση της απόδοσης έχει αναδειχθεί ως μια κρίσιμη σημασίας διοικητική λειτουργία, καθώς η επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης σε πολλές χώρες και η αύξηση των ελλειμμάτων έχει δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για τον αυστηρότερο έλεγχο των αντίστοιχων δαπανών. Παράλληλα, οι απαιτήσεις των πολιτών για τη λογοδοσία των δημόσιων οργανισμών στο κοινό και την παροχή πληροφόρησης αναφορικά με την αξιοποίηση των φόρων τους έχουν ενταθεί.

Ένας βασικός μηχανισμός αξιολόγησης της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση και ευρύτερα στο δημόσιο τομέα είναι η μέτρηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης, μέσω της ανάλυσης της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις και της χρήσης αριθμοδεικτών. Λαμβάνοντας υπόψη την εγκαθίδρυση πλέον του σύγχρονου υποδείγματος της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης με αυτήν την προσέγγιση αποτελεί μια πρακτική υψηλής προστιθέμενης αξίας για όλους τους δημόσιους οργανισμούς, ενώ σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων είναι ένα σημαντικό διοικητικό εργαλείο για τις τοπικές κυβερνήσεις, ώστε αυτές να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα δυνατά και αδύνατά τους σημεία, καθώς και να προβλέπουν τις πιθανότητες οικονομικής δυσπραγίας στο μέλλον, αναλαμβάνοντας διορθωτικές πρωτοβουλίες όταν αυτό απαιτείται.

Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων επιχειρεί ουσιαστικά να αποδώσει μια συνολική εικόνα της χρηματοοικονομικής κατάστασης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, βάσει της ικανότητάς τους να παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες σε συνεχή βάση, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους και να χρηματοδοτούν τη λειτουργία τους. Σε γενικές γραμμές, η ανάλυση αυτή πραγματοποιείται μέσω της αξιοποίησης των πληροφοριών και δεδομένων που καταγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις, και την αντίστοιχη εκτίμηση αριθμοδεικτών, αν και μέχρι σήμερα δεν υπάρχει σαφής συναίνεση μεταξύ των ερευνητών σχετικά με το ποιοι είναι οι αντιπροσωπευτικότεροι αριθμοδείκτες για την αξιολόγηση της απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Εκτός αυτού, έχει τεκμηριωθεί ότι η χρηματοοικονομική τους κατάσταση εξαρτάται από πλήθος οργανωσιακών, δομικών και συγκυριακών παραγόντων, όπως χαρακτηριστικά συμβαίνει με το πληθυσμιακό μέγεθος που καλύπτει ο εκάστοτε οργανισμός, ο οποίος επηρεάζει καθοριστικά την

ικανότητα συγκέντρωσης φορολογικών εσόδων και τη δυνατότητα επίτευξης οικονομικών κλίμακας.

Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστά ένα σημαντικό εργαλείο της δημόσιας διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Δήμου Παύλου Μελά για τα έτη 2011-2015, μέσω της ανάλυσης των αντίστοιχων οικονομικών καταστάσεων και της παρουσίασης των κυριότερων αριθμοδεικτών. Ο Δήμος Παύλου Μελά είναι ο έκτος μεγαλύτερος σε πληθυσμό οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης στη Θεσσαλονίκη και ανήκει στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Συστάθηκε με το πρόγραμμα Καλλικράτης το 2011 και προέκυψε από τη συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Σταυρούπολης, Πολίχνης και Ευκαρπίας.

Η δομή της παρούσας εργασίας έχει ως εξής: στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο που διέπει την αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση, εξετάζοντας την ιστορική της εξέλιξη, την επιρροή της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, τους λόγους υιοθέτησής της και τις βασικές χρήσεις της. Το δεύτερο κεφάλαιο επικεντρώνεται στο ζήτημα της αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, μελετώντας τα βασικά εργαλεία και σκοπούς της. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας και στο τέταρτο τα αποτελέσματα της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων του Δήμου Παύλου Μελά. Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η αξιολόγηση της απόδοσης στους δημόσιους οργανισμούς έχει τις ρίζες της στο δημόσιο διάλογο που αναπτύχθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, σχετικά με την ανάγκη των δημοτικών υπαλλήλων να μετρούν και να αναφέρουν την απόδοσή τους στο κοινό. Σύμφωνα με τον Williams (2003), οι σύγχρονοι θεωρητικοί της δημόσιας διοίκησης βασίστηκαν στα αποτελέσματα των πρώτων ιστορικά προσπαθειών που έγιναν από τη δημοτική αρχή της Νέας Υόρκης στις ΗΠΑ, όταν η δημοκρατική μεταρρύθμιση που επιχειρήθηκε σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης κατέστησε σαφή την ανάγκη εκτίμησης, ελέγχου και αξιολόγησης των επιδόσεών της, προς την κατεύθυνση της εκπαίδευσης του εκλογικού σώματος, της ενημέρωσης των πολιτών για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και της ενίσχυσης του πλαισίου λογοδοσίας. Κατά τα πρώτα χρόνια του 20ού αιώνα, αρκετές τοπικές κυβερνήσεις τις ΗΠΑ άρχισαν να χρησιμοποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις και άλλα δεδομένα για πολιτικούς και διοικητικούς σκοπούς, δίνοντας έμφαση στον προϋπολογισμό (Williams, 2003).

Αυτές οι πρόωρες προσπάθειες μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης περιελάμβαναν τη μέτρηση των εισροών, των εκροών και των αποτελεσμάτων, εστιάζοντας στην ανάπτυξη μεθόδων και εργαλείων που προέβλεπαν την ανάγκη αμεσότερης διασύνδεσης των προγραμματικών θέσεων των δημοτικών αρχών και της αποτελεσματικότητάς τους. Όπως αναφέρει ο Williams (2003), τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιήθηκαν ευρέως για τη μέτρηση της αποδοτικότητας των τοπικών κυβερνήσεων, τη διατύπωση συστάσεων για τη βελτίωση της οικονομικής τους θέσης και την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και για τη συμμόρφωσή τους με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους σε επίπεδο λογοδοσίας και διαφάνειας. Ωστόσο, κατά τα επόμενα χρόνια, παρατηρήθηκε μια γενικότερη τάση περιορισμού των προσπαθειών αυτών, οι οποίες επικεντρώθηκαν κατά κύριο λόγο στην έκδοση ετήσιων αναφορών, ενώ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, τα

προγράμματα αξιολόγησης της απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων ήταν μια σχετικά σπάνια πρακτική (Lee, 2006).

Οι λόγοι διαμόρφωσης αυτών των συνθηκών περιελάμβαναν κυρίως πολιτικούς παράγοντες. Ο Lee (2006) εξηγεί ότι η περιορισμένη εστίαση των ετήσιων εκθέσεων σε ορισμένα μόνο μέτρα απόδοσης, η εγκαθίδρυση μιας ευρύτερης αντίληψης ότι η αξιολόγηση της απόδοσης δεν προσθέτει αξία στο έργο της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και το μειωμένο ενδιαφέρον του κοινού για τις εν λόγω πρακτικές, αποτέλεσαν ορισμένους μόνο από τους παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτήν την εξέλιξη. Στην περίοδο αυτή, λοιπόν, οι τοπικές κυβερνήσεις τόσο στις ΗΠΑ όσο και στον ευρωπαϊκό χώρο εστιάζουν κυρίως σε ζητήματα πολιτικής και λιγότερο σε επίσημες μεθόδους και πρακτικές διαχείρισης και βελτίωσης της απόδοσής τους. Το σκηνικό αυτό, ωστόσο, αλλάζει δραματικά στην επόμενη δεκαετία. Συγκεκριμένα, κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1980 αναζωπυρώνεται το ενδιαφέρον για την αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών αποκέντρωσης της δημόσιας διοίκησης και υπό το πρίσμα της εμφάνισης ενός νέου ρεύματος, της Νέας Δημόσιας Διοίκησης (New Public Management – NPM) (Hendrick, 2000).

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, έντονο ενδιαφέρον εντοπίζεται και στη σχετική βιβλιογραφία, με τους θεωρητικούς της δημόσιας διοίκησης να προβάλλουν την ανάγκη ανάπτυξης ολοκληρωμένων και αξιόπιστων πλαισίων διαχείρισης της απόδοσης στις τοπικές κυβερνήσεις. Παραδειγματικά, οι Kaplan & Norton (1992), χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Εξισορροπημένης Αξιολόγησης (Balanced Scorecard), πρότειναν τέσσερις διαστάσεις της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση, τη χρηματοοικονομική, την ικανοποίηση των πελατών (πολιτών), την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών διαδικασιών, και την καινοτομία και μάθηση. Ομοίως, οι Fitzgerald et al (1991) ανέπτυξαν ένα πλαίσιο έξι διαστάσεων, συμπεριλαμβανομένων της ανταγωνιστικότητας, της χρηματοοικονομικής επιτυχίας, της ποιότητας, της ευελιξίας, της αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων και της καινοτομίας. Αργότερα, οι Kloot & Martin (2000), υποστηρίζοντας ότι οι τοπικές κυβερνήσεις παραδοσιακά επικεντρώνονται στην αξιολόγηση των πρωταρχικών τους στόχων εις βάρος της οργανωσιακής τους απόδοσης, πρότειναν ένα πλαίσιο αξιολόγησης της απόδοσης που αποτελείται από τέσσερις διαστάσεις (χρηματοοικονομική, σχέσεις με την κοινότητα, καινοτομία, εσωτερικές διαδικασίες),

επιβεβαιώνοντας την ανάγκη εστίασης τόσο στα αποτελέσματα όσο και στα μέσα επίτευξής τους, με στόχο τη μακροχρόνια βιωσιμότητα.

Δεδομένου, λοιπόν, του αυξημένου ενδιαφέροντος που παρατηρείται για τη βελτίωση της απόδοσης της τοπικής αυτοδιοίκησης στο δημόσιο διάλογο, αρχίζουν και προβάλλονται απόψεις σχετικά με την υιοθέτηση πρακτικών από τους δημόσιους οργανισμούς, οι οποίες εφαρμόζονται για χρόνια με επιτυχία από τον ιδιωτικό τομέα και σχετίζονται με την αυξημένη εστίαση στα αποτελέσματα των τοπικών κυβερνήσεων (Kluvers, 2003). Η νέα πολιτική ατζέντα της δημόσιας διοίκησης προωθεί την εφαρμογή κινήτρων για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας στους δημόσιους οργανισμούς, και παράλληλα προβάλλει την ανάγκη αναβάθμισης του πλαισίου λογοδοσίας τους στο κοινό και στις υπόλοιπες ομάδες ενδιαφέροντος. Οι Holzer & Kloby (2005) αναφέρουν ότι η αποκέντρωση της δημόσιας διοίκησης, οι αυξημένες ανάγκες πληροφόρησης και ενημέρωσης των φορολογούμενων, οι πιέσεις περιορισμού των δημόσιων δαπανών και η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος σε πολλές χώρες του δυτικού κόσμου συνέβαλαν καθοριστικά στην εμφάνιση του κινήματος της Νέας Δημόσιας Διοίκησης. Τα επόμενα χρόνια, το κίνημα αυτό ενισχύθηκε από την εμφάνιση νέων πρακτικών διοίκησης, όπως η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ), με αποτέλεσμα οι τοπικές κυβερνήσεις να αναγκαστούν να γίνουν περισσότερο αποδοτικές (Hoque, 2005), καταλήγοντας στη σημερινή εποχή, κατά την οποία η αξιολόγηση της απόδοσης αποτελεί βασικό διοικητικό μηχανισμό στην τοπική αυτοδιοίκηση.

1.2 Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Όπως προαναφέρθηκε, η αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση εμφανίστηκε υπό το πρίσμα της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, καθώς κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ολοένα και περισσότερες διοικητικές τεχνικές του ιδιωτικού τομέα υιοθετούνται από τους δημόσιους οργανισμούς, με σκοπό την αύξηση της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας κατά την παροχή των δημόσιων υπηρεσιών στους πολίτες. Η εφαρμογή της Νέας Δημόσιας Διοίκησης τις δύο προηγούμενες δεκαετίες πραγματοποιήθηκε με πληθώρα σχεδίων και μηχανισμών, όπως είναι η ανάπτυξη αυτόνομων οργανωσιακών δομών, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η ανάπτυξη εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και επικοινωνίας με το κοινό, η εκπαίδευση σε ζητήματα διοίκησης και ηγεσίας, η

διαχείριση έργων και ομάδων εργασίας, οι μέθοδοι βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών, η διαχείριση των πελατειακών σχέσεων και, φυσικά, η μέτρηση και αξιολόγηση της απόδοσης (Christensen & Lagreid, 2008).

Η Νέα Δημόσια Διοίκηση αποτελεί σήμερα ένα ολοκληρωμένο διοικητικό υπόδειγμα για τους δημόσιους οργανισμούς, η οποία εφαρμόζεται με πλήθος πρακτικών που έχουν αναπτυχθεί αρχικά στον ιδιωτικό τομέα, αν και σημαντικές διαφοροποιήσεις εντοπίζονται σε επίπεδο χωρών, δεδομένων των διαφορών σε όρους πολιτισμικού, πολιτικού, τεχνολογικού, ιστορικού και μακροοικονομικού πλαισίου (Samaratunge et al, 2008). Στο πλαίσιο αυτής της γενικότερης φιλοσοφίας, η μέτρηση της απόδοσης διαδραματίζει κεντρικό ρόλο και εφαρμόζεται με στόχο τη διευκόλυνση του ελέγχου των δραστηριοτήτων των δημόσιων οργανισμών, υποστηρίζοντας παράλληλα τη διαδικασία βελτίωσης και ενίσχυσης του βαθμού ευθύνης που αυτοί φέρουν απέναντι στο κοινό (Sanderson, 2001). Όπως υποστηρίζουν οι Hood & Dixon (2013), η αξιολόγηση της απόδοσης της τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστά πλέον ένα προαπαιτούμενο της δημόσιας διοίκησης, η οποία διέρχεται κρίσιμων αλλαγών παγκοσμίως, αντανακλώντας τις αυξανόμενες προσδοκίες των πολιτών, την πολυπλοκότητα της διακυβέρνησης και τη ραγδαία ανάπτυξη των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας.

Ενώ, λοιπόν, η τοπική αυτοδιοίκηση διέρχεται συνεχών μεταρρυθμίσεων σε όλον τον κόσμο, η αξιολόγηση της απόδοσης αποτελεί μια βασική προϋπόθεση βελτίωσης του πλαισίου στο οποίο λειτουργεί η δημόσια διοίκηση. Υπό αυτό το πρίσμα, η αξιολόγηση της απόδοσης στους δημόσιους οργανισμούς ορίζεται ως η χρήση ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών για την τακτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων, της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων προγραμμάτων (Kluvers, 2001), οδηγώντας σε βελτιωμένο έλεγχο της οικονομικής κατάστασης των αντίστοιχων οργανισμών, επιτρέποντας τον εντοπισμό των περιοχών διοίκησης που παρουσιάζουν αδυναμίες και ανεπάρκειας, και διευκολύνοντας τη γενικότερη αναβάθμιση της ποιότητας του δημόσιου τομέα (Huggins, 2003). Ομοίως, ο Lindbald (2006) υποστηρίζει ότι η αξιολόγηση της απόδοσης σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης αναφέρεται στη χρήση μέτρων, στόχων και δεδομένων με στόχο τη μέτρηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας τόσο των ίδιων των δημόσιων οργανισμών όσο και των υπηρεσιών που παρέχουν στο κοινό τους.

Από τα παραπάνω, είναι προφανές ότι η αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τις αντίστοιχες διαδικασίες αξιολόγησης στον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, η εφαρμογή των εν λόγω μεθόδων θα πρέπει να γίνεται με τη δέουσα προσοχή, δεδομένων των σημαντικών ιδιαιτεροτήτων των δημόσιων οργανισμών. Ενώ, λοιπόν, στις ιδιωτικές επιχειρήσεις η απόδοση μπορεί να εκτιμηθεί με συγκεκριμένα μέτρα, όπως η κερδοφορία, στο δημόσιο τομέα δεν υπάρχει ένα και μοναδικό μέτρο απόδοσης, με αποτέλεσμα η αξιολόγησή της να αποτελεί ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο και απαιτητικό εγχείρημα. Οι Propper & Wilson (2003) υποστηρίζουν ότι οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης αντιμετωπίζουν σήμερα ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων και παράλληλα εξυπηρετούν πολυάριθμους στόχους δημόσιου συμφέροντος, με αποτέλεσμα η αξιολόγηση της απόδοσης να πρέπει να βασίζεται τόσο σε ποσοτικούς όσο και ποιοτικούς δείκτες που σχετίζονται με τη χρηστή διακυβέρνηση. Εκτός αυτού, οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης υπόκεινται σε συγκεκριμένους κανονισμούς λειτουργίας, έχουν πρόσβαση σε καθορισμένους οικονομικούς πόρους και κεφάλαια, ενώ επηρεάζονται άμεσα από την κεντρική πολιτική.

Ο Askim (2007), επίσης, υποστηρίζει ότι ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή των μεθόδων αξιολόγησης της απόδοσης στους δημόσιους οργανισμούς παραμένουν, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την πραγματική επίδραση των ευρημάτων της αξιολόγησης στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων από τις τοπικές κυβερνήσεις, δεδομένης της επιρροής που ασκείται από την κεντρική κυβέρνηση. Ακόμη, ο Folz (2004) επισημαίνει τη δυσκολία πραγματοποίησης συγκριτικών αξιολογήσεων της απόδοσης μεταξύ διαφορετικών φορέων και αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς αυτοί χαρακτηρίζονται από διαφορετικά μεγέθη σε όρους πληθυσμιακής κάλυψης, εύρους παρεχόμενων υπηρεσιών, διαθέσιμων οικονομικών, ανθρώπινων και τεχνολογιών πόρων, δομής και διοίκησης. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η αξιολόγηση της απόδοσης αποτελεί μια κρίσιμης σημασίας λειτουργία της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, ενώ η εφαρμογή των αντίστοιχων μεθόδων στην τοπική αυτοδιοίκηση συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση και αναβάθμιση της ποιότητάς της.

1.3 Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η αξιολόγηση της απόδοσης στους δημόσιους οργανισμούς δεν είναι απαραίτητη μόνο για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες, αλλά και για την παροχή διασφαλίσεων στους φορολογούμενους σχετικά με τη βέλτιστη αξιοποίηση των φόρων τους (Pidd, 2012). Σε γενικές γραμμές, η αναγκαιότητα εφαρμογής ολοκληρωμένων μεθόδων αξιολόγησης έγκειται στην ανάγκη λογοδοσίας και παράλληλης βελτίωσης της απόδοσης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο Pollanen (2005) αναφέρει ότι οι περιορισμοί που έχουν τεθεί στις δημόσιες δαπάνες κατά τα τελευταία χρόνια έχουν οδηγήσει στη δημιουργία ενός πλαισίου αυξημένης ευθύνης των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης και, κατά συνέπεια, στην ανάληψη συνεχών πρωτοβουλιών βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητάς τους. Συνεπώς, κεντρικός στόχος της αξιολόγησης της απόδοσης είναι η διαχείριση των ζητημάτων που σχετίζονται με την ανάγκη λογοδοσίας και διαφάνειας, τόσο σε εξωτερικό όσο και σε εσωτερικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, ο Bracegirdle (2003) διακρίνει δύο μορφές λογοδοσίας των τοπικών κυβερνήσεων, την εξωτερική, η οποία αφορά στη δημόσια επικοινωνία αναφορικά με τη χρηστή χρήση και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων τους, και την εσωτερική, η οποία σχετίζεται με τον εσωτερικό έλεγχο της τοπικής αυτοδιοίκησης από τους υπεύθυνους φορείς. Έτσι, η αξιολόγηση της απόδοσης από τη μία πλευρά εξυπηρετεί την εξωτερική λογοδοσία, καθώς παρέχει πληροφόρηση στο κοινό σχετικά με την οικονομική κατάσταση και την αξιοποίηση των οικονομικών και άλλων πόρων, ενώ από την άλλη πλευρά συμβάλλει στη βελτίωση του εσωτερικού πλαισίου λογοδοσίας, προσφέροντας χρήσιμα συμπεράσματα αναφορικά με το βαθμό συμμόρφωσης των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης στο αντίστοιχο νομικό, κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. Ο Kluyvers (2003), επίσης, υποστηρίζει ότι οι μηχανισμοί αξιολόγησης της απόδοσης είναι εξαιρετικής σημασίας για τη λογοδοσία της τοπικής αυτοδιοίκησης σε τρία επίπεδα σχέσεων, μεταξύ των φορέων της και των πολιτών, μεταξύ των φορέων και της δημόσιας διοίκησης και μεταξύ της τελευταίας και των πολιτών.

Ωστόσο, ο ίδιος συγγραφέας αναφέρει ότι τα βέλτιστα επίπεδα λογοδοσίας δεν επιτυγχάνονται απλά με τη δημόσια παράθεση οικονομικών και άλλων στοιχείων

απόδοσης, αλλά αντίθετα απαιτείται μια πιο ολοκληρωμένη αξιολογητική προσέγγιση που περιλαμβάνει το σύνολο των ομάδων ενδιαφέροντος και των αντίστοιχων μηχανισμών, τεχνικών και μεθόδων που χρησιμοποιούνται (Kluvers, 2003). Αξίζει, μάλιστα, να σημειωθεί ότι η λογοδοσία στο σύγχρονο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης έχει μοναδικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με τα υπόλοιπα πεδία διακυβέρνησης. Ενώ, ιστορικά, η εστίαση της λογοδοσίας ήταν επικεντρωμένη στην οικονομική συμμόρφωση και τη χρηματοοικονομική υγεία, σήμερα, οι τοπικές κυβερνήσεις λογοδοτούν για ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, όπως είναι η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν στους πολίτες, ο στρατηγικός και αναπτυξιακός σχεδιασμός, η παραγωγή επιπλέον εσόδων, η εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών και η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Wynn-Williams, 2005).

Επιπλέον, εκτός της λογοδοσίας, βασικός στόχος της αξιολόγησης της απόδοσης είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω της αξιοποίησης της παρεχόμενης από την αξιολόγηση πληροφόρησης για τη λήψη αποφάσεων (Poister, 2004). Ο Behn (2003) αναγνωρίζει οχτώ λόγους για τους οποίους η αξιολόγηση της απόδοσης είναι απαραίτητη στην τοπική αυτοδιοίκηση: (1) για την εκτίμηση της απόδοσης σύμφωνα με τους προκαθορισμένους στόχους, (2) για τον έλεγχο των οργανισμών βάσει των κριτηρίων απόδοσης που έχουν τεθεί και τη διασφάλιση ότι το ανθρώπινο δυναμικό συμμορφώνεται με αυτά τα κριτήρια, (3) για την αποτελεσματικότερη κατάρτιση των προϋπολογισμών σύμφωνα με τις ανάγκες και τους διαθέσιμους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, (4) για την παρακίνηση των εργαζομένων και των υπόλοιπων ομάδων ενδιαφέροντος ώστε να συμβάλλουν τα μέγιστα στη βελτίωση της απόδοσης, (5) για την ενίσχυση του επιπέδου λογοδοσίας και την απόκτηση στήριξης από την κεντρική κυβέρνηση, τους φορείς της δημόσιας διοίκησης, τους νομοθέτες, τους πολίτες, τα ΜΜΕ και άλλους ενδιαφερόμενους, (6) για την επιβράβευση των υπαλλήλων, των φορέων και οργανισμών που αριστεύουν, (7) για την προώθηση της οργανωσιακής μάθησης μέσω του εντοπισμού των πεδίων που χαρακτηρίζονται από ανεπάρκειες και επιδέχονται βελτιώσεων, και (8) για τη συνολική βελτίωση της απόδοσης, της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας.

Εν κατακλείδι, η ανάγκη εφαρμογής των πρακτικών και μεθόδων αξιολόγησης της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση έγκειται στις απαιτήσεις λογοδοσίας,

διαφάνειας και συνεχούς αναβάθμισης της αποτελεσματικότητάς της σε μακροχρόνιο επίπεδο. Εκτός αυτού, κατά τα τελευταία χρόνια, οι δημοσιονομικοί περιορισμοί που έχουν τεθεί στους εν λόγω οργανισμούς και η ανάγκη περιστολής των δημόσιων δαπανών στις περισσότερες χώρες του κόσμου ενισχύει την ανάγκη εφαρμογής ολοκληρωμένων σχεδίων αξιολόγησης (Turley & Flannery, 2013). Ενώ, λοιπόν, οι τοπικές κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών στους πολίτες με ολοένα και λιγότερα οικονομικά μέσα, η αξιολόγηση της απόδοσης αναδεικνύεται ως ένας ιδιαίτερα χρήσιμος μηχανισμός. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Plant (2006), η αξιολόγηση της απόδοσης είναι σήμερα το σημαντικότερο εργαλείο για την επίτευξη των περίπλοκων στόχων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

1.4 ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η εφαρμογή των μεθόδων αξιολόγησης της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση προσφέρει πληροφόρηση που χρησιμοποιείται για διάφορους σκοπούς, όπως είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός, ο οποίος σχετίζεται με την παροχή στρατηγικής κατεύθυνσης στους δημόσιους οργανισμούς και στην ανάπτυξη συγκεκριμένων σχεδίων που προσανατολίζονται στην επίτευξη των στόχων τους. Σύμφωνα με τους Poister & Streib (2005), η αξιολόγηση της απόδοσης αποτελεί εγγενές συστατικό του στρατηγικού σχεδιασμού, καθώς υποστηρίζει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, την εκτίμηση του βαθμού στον οποίο έχουν επιτευχθεί οι προκαθορισμένοι στόχοι, την ανάδειξη των προτεραιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης και τον εντοπισμό των βελτιωτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν. Επιπλέον, η μέτρηση της απόδοσης είναι κρίσιμης σημασίας για την κατάρτιση του προϋπολογισμού και τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με τον καταμερισμό των διαθέσιμων πόρων ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες και προτεραιότητες (Melkers & Willoughby, 2005). Η πληροφόρηση που παρέχεται από αυτές τις διαδικασίες προσθέτουν αξία στη διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καθώς επιτρέπει τη διασύνδεση κόστους, δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων.

Ακόμη, η αξιολόγηση της απόδοσης είναι σημαντική για την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με τις διάφορες ομάδες ενδιαφέροντος. Όπως προαναφέρθηκε, η κατάρτιση αναφορών περί απόδοσης βοηθά τους δημόσιους οργανισμούς στο να λογοδοτούν στο κοινό και παράλληλα

υποστηρίζει και τις διαδικασίες εσωτερικής λογοδοσίας σύμφωνα με τα πρότυπα διαφάνειας. Πράγματι, σε έρευνα των De Lancer & Holzer (2001) διαπιστώθηκε ότι οι τοπικές κυβερνήσεις χρησιμοποιούν τις διαδικασίες αξιολόγησης με σκοπό την εσωτερική επικοινωνία και τη συμμόρφωση με τις αντίστοιχες ρυθμιστικές απαιτήσεις. Εκτός αυτού, η πληροφόρηση που πηγάζει από την αξιολόγηση είναι απαραίτητη για τη διενέργεια εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων και άλλων επιθεωρήσεων, οι οποίοι υποστηρίζουν τις διαδικασίες βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των τοπικών κυβερνήσεων.

Μια επιπλέον χρήση της είναι και η διενέργεια συγκριτικών αξιολογήσεων μεταξύ των διαφορετικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, βάσει συγκεκριμένων μέτρων απόδοσης, ώστε να εντοπίζονται οι οργανισμοί υψηλής και χαμηλής απόδοσης, να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα και να μεταφέρονται τυχόν καλές πρακτικές διοίκησης (Smith & Schiffel, 2006). Όπως αναφέρει ο Folz (2004), οι σύγχρονοι δημόσιοι οργανισμοί πρέπει να υπόκεινται πλέον σε μεταξύ τους συγκριτική αξιολόγηση, ώστε να βελτιώνεται το συνολικό πλαίσιο διακυβέρνησης και να αναβαθμίζεται η ποιότητα της δημόσιας διοίκησης. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να αξιολογούν την απόδοσή τους σε τακτική βάση, χρησιμοποιώντας επαρκή, αξιόπιστα, έγκυρα και αναγνωρισμένα κριτήρια. Επίσης, οι Auger & Raffel (2004) επισημαίνουν ότι η αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση εξυπηρετεί και έναν ακόμη στόχο, αυτόν της παρακολούθησης των προγραμματικών θέσεων των τοπικών κυβερνήσεων, καθώς και του βαθμού επίτευξής τους.

Επιπρόσθετα, η διαχείριση κινδύνων είναι μια ακόμη λειτουργία που βασίζεται στην πληροφόρηση που παρέχεται από τη μέτρηση της απόδοσης, καθώς η τελευταία επιτρέπει τον εντοπισμό των πρακτικών και συνθηκών που αυξάνουν την πιθανότητα απώλειας εσόδων ή άλλων πόρων (Ammons, 2000). Για παράδειγμα, ένας οργανισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να αξιοποιεί τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εισπραξιμότητα των εσόδων στο πλαίσιο της αξιολόγησης της απόδοσης, ώστε να εντοπίζει τους πιθανούς κινδύνους απώλειας εσόδων και να τους διαχειρίζεται κατάλληλα. Τέλος, η αξιολόγηση της απόδοσης είναι καθοριστική για τη βελτίωση της διακυβέρνησης μιας χώρας συνολικά, την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης εν γένει, τον καθορισμό των απαραίτητων χρηματοδοτήσεων και πόρων που απαιτούνται και την ευρύτερη αναβάθμιση του πλαισίου δημόσιας διοίκησης.

Συνολικά, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η αξιολόγηση της απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί μια λειτουργία προστιθέμενης αξίας, η οποία συμβάλλει με καθοριστικό τρόπο στη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, στην αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες και στον έλεγχο των δημοσίων δαπανών, στο πλαίσιο των αυξημένων απαιτήσεων λογοδοσίας και διαφάνειας. Αυτές οι διαδικασίες αξιολόγησης αποδεικνύονται σήμερα κρίσιμες για την εκτίμηση της βιωσιμότητας, της ευελιξίας, της ανταποκρισιμότητας και της ευαλότητας των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και για την ανάπτυξη πολιτικών και πρωτοβουλιών συνεχούς βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους σε μακροχρόνιο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστά μια σημαντική πτυχή ενός ολοκληρωμένου πλάνου αξιολόγησης, η οποία πραγματοποιείται με την αξιοποίηση της πληροφόρησης που απορρέει από τις οικονομικές καταστάσεις και τη χρήση διεθνώς αναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών δεικτών, όπως εξηγείται αναλυτικότερα στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

2.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η όξυνση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης των αγορών έχει καταστήσει τη λειτουργία της αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών ως ένα βασικό εργαλείο για τα διοικητικά στελέχη, καθώς παρέχει κρίσιμης σημασίας πληροφόρηση για τη δυνατότητά τους να επιτυγχάνουν τους μακροχρόνιους στόχους τους. Συνήθως, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης πραγματοποιείται μέσω της χρήσης μέτρων που εκτιμούν την παραγωγικότητα, την κερδοφορία, το ρυθμό ανάπτυξης και άλλες οικονομικές μεταβλητές. Ουσιαστικά, η μέθοδος αυτή βασίζεται στη χρήση λογιστικών μέτρων, τα οποία κατασκευάζονται από την πληροφόρηση που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις των οργανισμών, μια προσέγγιση που θεωρείται ότι χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και εγκυρότητας (Mahoney et al, 2008).

Η διαπίστωση αυτή έγκειται στο ότι αυτή η μέθοδος βασίζεται σε αντικειμενικά και αδιαμφισβήτητα μέτρα, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα συγκριτικής αξιολόγησης με άλλες επιχειρήσεις και οργανισμούς του κλάδου, είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα. Σύμφωνα με τους Hutchinson & Gul (2004), η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης με τη χρήση λογιστικών μέτρων και εργαλείων είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την εκτίμηση της οικονομικής υγείας και βιωσιμότητας ενός οργανισμού και, μάλιστα, προτιμάται από άλλα μέτρα της αγοράς. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η λογιστική μέθοδος έχει επικριθεί κυρίως λόγω του ότι έχει παρελθοντικό προσανατολισμό, ενώ υπόκειται σε χειραγώγηση και εξαρτάται άμεσα από τα εκάστοτε λογιστικά πρότυπα και τις λογιστικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται σε κάθε χώρα (Karopoulos & Lazaretou, 2007).

Η μέθοδος αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης με λογιστικά μέτρα εφαρμόζεται με τη χρήση των αριθμοδεικτών, οι οποίοι αποτελούν ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο της οικονομικής επιστήμης, αναδεικνύοντας τις

ουσιαστικές σχέσεις μεταξύ των στοιχείων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν σημαντικότερη πηγή πληροφοριών, παρέχοντας όλα εκείνα τα δεδομένα που απαιτούνται από κάθε ενδιαφερόμενο για τη λήψη αποφάσεων. Συγκεκριμένα, στον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρουσιάζονται λεπτομερώς όλα τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής οντότητας, οι πηγές άντλησης κεφαλαίων και τα οικονομικά αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της (Ocal et al, 2007). Η πληροφόρηση, λοιπόν, που παρέχεται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιείται για την κατασκευή αριθμοδεικτών που εκφράζουν τις αναλογικές σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών στοιχείων, προσφέροντας ένα αντικειμενικό πλαίσιο αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης.

Η μέθοδος αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης με τη χρήση αριθμοδεικτών έχει σημαντικά πλεονεκτήματα για όλους τους οργανισμούς, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα. Το σημαντικότερο εξ αυτών είναι ότι οι αριθμοδείκτες είναι αντικειμενικοί, καθώς ο υπολογισμός τους γίνεται με αριθμητικά και αξιόπιστα δεδομένα, μειώνοντας έτσι το βαθμό αβεβαιότητας αναφορικά με την πραγματική απόδοση των οικονομικών δραστηριοτήτων της εκάστοτε οντότητας (Cohen et al, 2008). Επιπλέον, η ανάλυση με τη χρήση αριθμοδεικτών αναδεικνύει τις περιοχές υψηλής και χαμηλής απόδοσης, επιτρέποντας τα διοικητικά στελέχη να λαμβάνουν βέλτιστες αποφάσεις και αντίστοιχα διορθωτικά μέτρα όταν αυτό απαιτείται. Βασικό, επίσης, πλεονέκτημα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης αξιολόγησης της απόδοσης είναι ότι η ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων με τη χρήση αριθμοδεικτών επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ οργανισμών του ίδιου κλάδου.

Σύμφωνα με τους Chen & Du (2008), οι αριθμοδείκτες αντανακλούν με σαφήνεια και αξιοπιστία την ικανότητα των οργανισμών να επιτυγχάνουν τους μακροχρόνιους στόχους τους, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα της απόδοσης. Βέβαια, κατά την κατάρτιση και αξιοποίησή τους, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι οι αριθμοδείκτες αποτελούν μέτρα απόδοσης που χαρακτηρίζονται από χρονική υστέρηση, αντανακλώντας τα αποτελέσματα των δράσεων που έχουν γίνει σε παρελθοντικό χρόνο. Σημαντικό είναι, επίσης, να σημειωθεί ότι οι στόχοι της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων διαφοροποιούνται σημαντικά τόσο ανάλογα με τον κλάδο όσο και βάσει των χρηστών, συμπεριλαμβανομένων πιστωτών, μετόχων, κρατικών υπηρεσιών, ρυθμιστικών αρχών, διοικητικών στελεχών και εργαζομένων.

Παραδειγματικά, οι βραχυχρόνιοι πιστωτές μιας οικονομικής μονάδας ενδιαφέρονται περισσότερο για την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της, εστιάζοντας στα αντίστοιχα μέτρα ρευστότητας, ενώ η διοίκηση της μονάδας ενδιαφέρεται κυρίως για τη σύνθεση και διάρθρωση των κεφαλαίων της, δίνοντας έμφαση στους αντίστοιχους αριθμοδείκτες.

Δεδομένης της αδιαμφισβήτητης χρησιμότητας των αριθμοδεικτών μέσω της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων, η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται πλέον και στους οργανισμούς του δημόσιου τομέα, προσφέροντας χρήσιμη πληροφόρηση σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Λαμβάνοντας υπόψη την εγκαθίδρυση πλέον του σύγχρονου υποδείγματος της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης με αυτήν την προσέγγιση αποτελεί μια πρακτική υψηλής προστιθέμενης αξίας για όλους τους δημόσιους οργανισμούς. Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, ο Carmeli (2002) υποστηρίζει ότι η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων είναι ένα σημαντικό διοικητικό εργαλείο για τις τοπικές κυβερνήσεις, ώστε αυτές να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα δυνατά και αδύνατά τους σημεία. Εκτός αυτού, η αξιοποίηση της αναλυτικής αξίας των αριθμοδεικτών σε τακτική βάση παρέχει ένα αξιόπιστο πλαίσιο για την εκτίμηση της πιθανότητας οικονομικής δυσπραγίας στο μέλλον (Carmeli, 2008). Ουσιαστικά, η ανάλυση αυτή επιχειρεί με τη χρήση αριθμοδεικτών και άλλων μέτρων να εκτιμήσει τη χρηματοοικονομική κατάσταση της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία εξαρτάται από πλήθος μεταβλητών, όπως εξηγείται αναλυτικότερα παρακάτω.

2.2 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η χρηματοοικονομική κατάσταση των οργανισμών αποτελεί ένα βασικό μέτρο οικονομικής τους απόδοσης, καθώς σχετίζεται άμεσα με τη χρηματοοικονομική τους υγεία και μακροχρόνια βιωσιμότητα. Σε γενικούς όρους, η χρηματοοικονομική κατάσταση ενός οργανισμού αντανακλά την ικανότητά του να παρέχει υπηρεσίες και να παράγει προϊόντα χωρίς διακοπές, καθώς και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του έναντι των πιστωτών και άλλων εμπλεκόμενων ομάδων ενδιαφέροντος (Erstein & McFarlan, 2011). Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, η χρηματοοικονομική κατάσταση αποτελεί μια ευρεία έννοια που περιγράφει την οικονομική υγεία των τοπικών κυβερνήσεων. Σύμφωνα με τον Mead (2001), μπορεί να οριστεί βάσει των

εξής κριτηρίων: (1) την ικανότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες σε συνεχή βάση, (2) την ικανότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους καθώς αυτές καθίστανται ληξιπρόθεσμες, και (3) την ικανότητα αδιάλειπτης χρηματοδότησης των υπηρεσιών τους.

Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης εξαρτάται από πλήθος μεταβλητών που σχετίζονται με το εσωτερικό και εξωτερικό τους περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Carmeli (2008), οι παράγοντες αυτοί μπορούν να διακριθούν σε τρεις ομάδες. Πρώτον, οι δομικοί σχετίζονται με το μέγεθος του οργανισμού, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση του πληθυσμού και τη χρηματοδότηση που παρέχεται από την κεντρική κυβέρνηση, και θεωρούνται σχετικά αμετάβλητοι. Δεύτερον, οι οργανωσιακοί αφορούν στις διοικητικές ικανότητες του οργανισμού και των ανθρώπων που τον στελεχώνουν, όπως είναι οι εσωτερικές διεργασίες, οι δικλίδες ασφαλείας, η λειτουργική απόδοση, η εφαρμογή μεθόδων αξιολόγησης της απόδοσης, η επικοινωνία και ο εσωτερικός έλεγχος. Οι παράγοντες αυτοί επιδέχονται σημαντικών βελτιώσεων, αρκεί να υπάρχει πρωτοβουλία και πολιτική βούληση. Σε έρευνα των Gomes et al (2013), για παράδειγμα, βρέθηκε ότι η χρηματοοικονομική απόδοση των τοπικών κυβερνήσεων σχετίζεται άμεσα με τις ικανότητες των διοικητικών τους στελεχών. Τρίτον, οι υβριδικοί παράγοντες αφορούν τη σχέση μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κεντρικής κυβέρνησης, η οποία συχνά χαρακτηρίζεται από σύγκρουση συμφερόντων και επηρεάζει σημαντικά τη χρηματοοικονομική κατάσταση των οργανισμών μέσω της παροχής επαρκούς χρηματοδότησης και άλλων επιδοτήσεων.

Επίσης, οι Kloha et al (2005) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ορισμένοι δείκτες επηρεάζουν με κρίσιμο τρόπο τη χρηματοοικονομική κατάσταση των τοπικών κυβερνήσεων, συμπεριλαμβανομένων του ρυθμού πληθυσμιακής αύξησης, του ρυθμού αύξησης της φορολογητέας βάσης, των επιπέδων λειτουργικού ελλείμματος, του βαθμού χρηματοδότησης από την κεντρική κυβέρνηση και του μακροχρόνιου χρέους. Ομοίως, ο Hendrick (2004) υποστήριξε ότι η οικονομική υγεία της τοπικής αυτοδιοίκησης εξαρτάται καθοριστικά από τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες, καθώς και από τα χαρακτηριστικά της βάσης των φορολογούμενων. Ακολουθώντας μια παρόμοια προσέγγιση, οι Zafra-Gomez et al (2009), εξετάζοντας τη χρηματοοικονομική κατάσταση των τοπικών κυβερνήσεων στην Ισπανία, εντόπισαν τρεις κατηγορίες μεταβλητών που την επηρεάζουν, τους περιβαλλοντικούς,

τους οργανωσιακούς και τους οικονομικούς. Εξ αυτών, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν το κατά κεφαλήν εισόδημα των κατοίκων, η ανεργία, η βιομηχανική δραστηριότητα της περιοχής, ο τουρισμός, ο πληθυσμός κάτω των 14 και πάνω των 65 ετών, το καθαρό ποσοστό μετανάστευσης και η κατά κεφαλήν ιδιοκατοίκηση.

Σε παρόμοια μελέτη, οι Garcia-Sanchez et al (2012) ανέδειξαν ως σημαντικές μεταβλητές της χρηματοοικονομικής κατάστασης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης τον πληθυσμό και την ύπαρξη λειτουργικού ελλείμματος, ενώ οι Cabaleiro et al (2013) έδωσαν έμφαση στον εγγεγραμμένο πληθυσμό, τη γεωγραφική έκταση που καλύπτεται και το δείκτη αστικοποίησης. Πράγματι, ο πληθυσμός θεωρείται βασικός παράγοντας της οικονομικής υγείας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Οι Gomes et al (2013) κατέληξαν στο εύρημα ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης με μεγαλύτερη πληθυσμιακή κάλυψη παρουσιάζουν καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα, πιθανόν λόγω της ικανότητάς τους να συγκεντρώνουν αυξημένα έσοδα από τη φορολογική βάση. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από τον De Visser (2005), η οποίος πρότεινε την έννοια του «κρίσιμου μεγέθους», υποστηρίζοντας ότι το μέγεθος επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα και ποσότητα της φορολογικής βάσης και, άρα, των εσόδων.

Εκτός αυτού, μάλιστα, μεγαλύτερου μεγέθους οργανισμοί στην τοπική αυτοδιοίκηση αποδίδουν καλύτερα σε χρηματοοικονομικούς όρους γιατί είναι σε θέση να αξιοποιούν τα οφέλη που πηγάζουν από οικονομίες κλίμακας. Ομοίως, ο Hoogenboezem (2004) σημειώνει ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση των τοπικών κυβερνήσεων είναι το συνδυαστικό αποτέλεσμα ορισμένων αστικών, κοινωνικών και οικονομικών δεικτών που χαρακτηρίζουν την περιοχή. Πρόσφατα, οι Lara-Rubio et al (2017) μελέτησαν τους παράγοντες που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική υγεία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ισπανία, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι οι σημαντικότεροι εξ αυτών είναι η πληθυσμιακή πυκνότητα, το κατά κεφαλήν εισόδημα των κατοίκων, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην περιοχή, καθώς και η κομματική ευθυγράμμιση των οργανισμών με το κυβερνών κόμμα.

2.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί ένα ζήτημα έντονου ερευνητικού ενδιαφέροντος κατά τα

τελευταία χρόνια, δεδομένης της υιοθέτησης των αρχών της Νέας Δημόσιας Διοίκησης και της εφαρμογής των μεθόδων αξιολόγησης του ιδιωτικού τομέα στους δημόσιους οργανισμούς. Το ενδιαφέρον αυτό έγκειται και στον αυξημένης σημασίας ρόλο που διαδραματίζουν σήμερα οι οργανισμοί αυτοί για την αποτελεσματική διακυβέρνηση των χωρών. Ως εκ τούτου, διάφορες ομάδες ενδιαφέροντος χρησιμοποιούν την πληροφόρηση που πηγάζει από τις διαδικασίες αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων, συμπεριλαμβανομένων της κεντρικής κυβέρνησης, η οποία εποπτεύει την τοπική αυτοδιοίκηση, των ίδιων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι ενδιαφέρονται να βελτιώσουν την κατάστασή τους και να λάβουν αντίστοιχα διορθωτικά μέτρα με σκοπό την επίτευξη μακροχρόνιας βιωσιμότητας, και των πολιτών, οι οποίοι ενδιαφέρονται για την απόδοση των εκλεγμένων αντιπροσώπων τους και τη χρηστή αξιοποίηση των φόρων τους στο πλαίσιο της λογοδοσίας και διαφάνειας (Kloha et al, 2005).

Όπως αναφέρει ο Hood (2007), η χρήση της πληροφόρησης που παρέχει από τις διαδικασίες αξιολόγησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των χρηστών. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον Pollitt (2006), η σημασία που αποδίδεται σε αυτήν την πληροφόρηση μεταξύ των πολιτικών και των κομμάτων διαφέρει ανάλογα με το βαθμό ευρύτερης ιδεολογικής αποδοχής των αξιολογητικών διαδικασιών που εφαρμόζονται στον ιδιωτικό τομέα και μεταφέρονται στο δημόσιο. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η πληροφόρηση περί χρηματοοικονομικής απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων έχει προστιθέμενη αξία για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Βέβαια, είναι αναμενόμενο ότι δεν υπάρχει ένα καθολικό και ευρέως αποδεκτό μέτρο που να εκφράζει με σαφήνεια την οικονομική κατάσταση ενός οργανισμού, δεδομένου μάλιστα ότι η πληροφόρηση που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις είναι αθρόα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή πολυάριθμων δεικτών. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης στην τοπική αυτοδιοίκηση πραγματοποιείται με τη χρήση διάφορων μέτρων και δεικτών, όπως καταγράφεται και στη σχετική ερευνητική βιβλιογραφία.

Σε παλιότερες έρευνες, ο πιο συνηθισμένος τρόπος μέτρησης των επιδόσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ήταν η χρήση δημοσιονομικής, οικονομικής και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, μέσω της οποίας εκτιμάται η οικονομική κατάσταση των αντίστοιχων οργανισμών. Ο Groves (1980) ήταν ο πρώτος ο οποίος

κατασκεύασε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο εκτίμησης της χρηματοοικονομικής κατάστασης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στις ΗΠΑ, εστιάζοντας στη ρευστότητα, τη φερεγγυότητα και την ικανότητα παροχής υπηρεσιών σε συνεχή βάση, ενώ αργότερα ο Lewis (1994), ακολουθώντας αυτήν την παραδοσιακή προσέγγιση, έδωσε έμφαση στους δείκτες που κατασκευάζονται από τις πληροφορίες του προϋπολογισμού, οι οποίοι αντανακλούν την ικανότητα των τοπικών κυβερνήσεων να διαχειρίζονται με επάρκεια τους πόρους τους, λαμβάνοντας τις βέλτιστες αποφάσεις.

Το 2002, ο Carneli, μελετώντας τη χρηματοοικονομική απόδοση της τοπικής αυτοδιοίκησης στο Ισραήλ, πρότεινε ένα μοντέλο αξιολόγησης, το οποίο βασίζεται στην προσέγγιση του Groves (1980) και αποτελείται από τέσσερις βασικές πτυχές της απόδοσης, τη βραχυχρόνια ρευστότητα, τη δημοσιονομική φερεγγυότητα, τη μακροχρόνια φερεγγυότητα και την ανάπτυξη των υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η βραχυχρόνια ρευστότητα αφορά την ικανότητα της οικονομικής οντότητας να παράγει επαρκή ρευστότητα για την εκπλήρωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της, η δημοσιονομική φερεγγυότητα αντανακλά την ικανότητα συγκέντρωσης επαρκών εσόδων χωρίς να αντιμετωπίζει ελλείμματα, η μακροχρόνια φερεγγυότητα αναφέρεται στην ικανότητα να ανταποκρίνεται επαρκώς σε όλες τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της, ενώ ο δείκτης ανάπτυξης των υπηρεσιών εκφράζει την ικανότητα παροχής επαρκών και ποιοτικών υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την ευημερία των πολιτών και της κοινότητας.

Ένα παρόμοιο μεθοδολογικό πλαίσιο χρησιμοποίησαν και οι Groves et al (2003) για την αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων στις ΗΠΑ, ενώ πρόσφατα, οι Turley et al (2015), εξετάζοντας την απόδοση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ιρλανδία, χρησιμοποίησαν ένα μοντέλο πέντε δεικτών που περιλαμβάνουν: (1) τη ρευστότητα (ικανότητα εκπλήρωσης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων χωρίς να υπάρχει ανάγκη ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων), (2) την αυτονομία (ικανότητα χρηματοδότησης λειτουργίας χωρίς την ανάγκη εξωτερικής χρηματοδότησης από την κεντρική κυβέρνηση), (3) τη λειτουργική απόδοση (σχέση εσόδων και δαπανών), (4) την αποτελεσματικότητα συγκέντρωσης εσόδων (εισπραξιμότητα εσόδων από διαφορετικές πηγές), και (5) τη φερεγγυότητα (ικανότητα πληρωμής μακροπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων και τόκων).

Επίσης, ο Gauthier (2007), διερευνώντας την οικονομική κατάσταση των τοπικών κυβερνήσεων στις ΗΠΑ, πρότεινε ένα εναλλακτικό πλαίσιο αξιολόγησής της, το οποίο βασίζεται σε τρεις παρόμοιες πτυχές, την ικανότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να εκπληρώνουν τις βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές τους υποχρεώσεις, την καθαρή θέση, και τη βιωσιμότητα, ως μέτρο της πιθανότητας επιδείνωσης ή βελτίωσης της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης στο άμεσο μέλλον. Στη Μαλαισία, οι Atan et al (2010) εξέτασαν την απόδοση των τοπικών κυβερνήσεων βάσει τριών κατηγοριών, την καθαρή θέση, τη βραχυπρόθεσμη ρευστότητα και τη μακροπρόθεσμη φερεγγυότητα, κατηγορίες που χρησιμοποιήθηκαν σε παλαιότερη μελέτη στην Αυστραλία και από τους Ryan et al (2010). Στις ΗΠΑ, ο Kiooko (2013), μελετώντας τις ίδιες μεταβλητές, έδωσαν μεγαλύτερη έμφαση στη φερεγγυότητα του προϋπολογισμού (budget solvency), ένας δείκτης που δείχνει την ικανότητα του οργανισμού να συγκεντρώνει επαρκή έσοδα για να καλύψει τις ανάγκες του, με αποτέλεσμα να μην επιβαρύνει τους φορολογούμενους στο μέλλον.

Ακόμη, οι Gomes et al (2013) στη Βραζιλία πρότειναν ότι η χρηματοοικονομική απόδοση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να εξετάζεται στη βάση της οικονομικής τους βιωσιμότητας, ευελιξίας και ευαλότητας, ενώ στη Νιγηρία, οι Usang & Salim (2016) χρησιμοποίησαν τέσσερις δείκτες για την εκτίμηση της απόδοσης των τοπικών κυβερνήσεων: (1) το δείκτη δημοσιονομικής ισορροπίας (Fiscal Balance Ratio), ο οποίος δείχνει σε ποιο βαθμό τα έσοδα υπερβαίνουν το κόστος και αντανάκλα την ικανότητα του οργανισμού να χρηματοδοτεί την ανάπτυξη των υποδομών χωρίς να παρουσιάζει ελλείμματα, (2) το δείκτη χρηματοοικονομικής απόδοσης (Financial Performance Index), γνωστός και ως δείκτης αυτάρκειας, ο οποίος υποδεικνύει κατά πόσον τα έσοδα του οργανισμού καλύπτουν τις δαπάνες του χωρίς την ανάγκη χρηματοδότησης από την κεντρική κυβέρνηση, (3) το δείκτη ίδιων εσόδων (Self-Income Ratio), ο οποίος δείχνει το βαθμό στον οποίο τα συνολικά έσοδα αποτελούνται από εσωτερικά παραγόμενα έσοδα, και (4) το δείκτη φερεγγυότητας του προϋπολογισμού (Budget Solvency Ratio), ο οποίος αντανάκλα το βαθμό στον οποίο τα συνολικά έσοδα από όλες τις πηγές καλύπτουν τις συνολικές δαπάνες.

2.4 ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

Κατά την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων για την αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί το σύνολο των αριθμοδεικτών που εφαρμόζεται και στις αντίστοιχες αξιολογητικές διαδικασίες των οικονομικών οντοτήτων του ιδιωτικού τομέα. Βέβαια, δεδομένου ότι η πληροφοριακή αξία των αριθμοδεικτών διαφοροποιείται ανάλογα με τον κλάδο δραστηριοποίησης της εκάστοτε οντότητας, είναι σαφές ότι ορισμένοι αριθμοδείκτες έχουν περισσότερη αξία σε σχέση με άλλους. Εκτός αυτού, ο υπολογισμός και η παρουσίαση των αριθμοδεικτών αποτελεί ένα είδος ανάλυσης που πολλές φορές ενδέχεται να παρέχει μόνο ενδείξεις. Ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι ένας μεμονωμένος αριθμοδείκτης δεν μπορεί να παρέχει τη συνολική εικόνα της οικονομικής κατάστασης ενός οργανισμού και, για το λόγο αυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιείται συνδυαστικά με άλλους αντιπροσωπευτικούς ή πρότυπους αριθμοδείκτες, όπως είναι αυτοί που αφορούν παλαιότερα οικονομικά στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων του ίδιου του οργανισμού.

Σε γενικές γραμμές, οι αριθμοδείκτες εξυπηρετούν τρεις βασικούς σκοπούς, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα, πρώτον, αποτελούν ένα αναλυτικό εργαλείο στα χέρια της διοίκησης με σκοπό τον εντοπισμό των κύριων δυνάμεων και αδυναμιών, δεύτερον, υποστηρίζουν τις διαδικασίες παρακολούθησης της απόδοσης και της δραστηριότητας της οντότητας σε τακτική βάση, και τρίτον, λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των μελλοντικών δράσεων και την ανάπτυξη της στρατηγικής του οργανισμού σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο. Επιπλέον, για την αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφοροι αριθμοδείκτες, δεδομένης της πολυεπίπεδης πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις. Είναι ευνόητο ότι τα διάφορα είδη αριθμοδεικτών αλληλοσυμπληρώνονται, προκειμένου να αξιολογηθεί η γενικότερη οικονομική κατάσταση του οργανισμού. Βέβαια, η ταξινόμηση των αριθμοδεικτών σε κατηγορίες βοηθά τον αναλυτή να εστιάσει στα σημεία ενδιαφέροντος. Έτσι, οι αριθμοδείκτες εντάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- i. Αριθμοδείκτες δραστηριότητας, οι οποίοι μετρούν το βαθμό στον οποίο μία οικονομική μονάδα είναι αποτελεσματική στη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων, πόσο ικανοποιητικά ή όχι δηλαδή τα χρησιμοποιεί.

- ii. Αριθμοδείκτες ρευστότητας, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν την βραχυχρόνια οικονομική θέση μίας του οργανισμού, καθώς επίσης και την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.
- iii. Αριθμοδείκτες κερδοφορίας, οι οποίοι εφαρμόζονται για να υπολογίσουν την αποδοτικότητα μίας του οργανισμού, την αποδοτικότητα των κερδών της καθώς επίσης και την ικανότητα της διοίκησής της.
- iv. Αριθμοδείκτες διαρθρώσεως κεφαλαίων και βιωσιμότητας, των οποίων η χρησιμοποίηση αποσκοπεί στο να εκτιμηθεί η ικανότητα της οικονομικής μονάδας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της μακροχρόνια, καθώς επίσης και στο να εκτιμάται ο βαθμός προστασίας που απολαμβάνουν οι πιστωτές της.
- v. Αριθμοδείκτες επενδύσεων ή επενδυτικοί αριθμοδείκτες, οι οποίοι συσχετίζουν τον αριθμό των μετοχών μίας οικονομικής μονάδας και τη χρηματιστηριακή τους τιμή με τα κέρδη, τα μερίσματα και τα υπόλοιπα περιουσιακά της στοιχεία.
- vi. Αριθμοδείκτες δαπανών λειτουργίας, οι οποίοι παρέχουν ένδειξη για την πολιτική που ακολουθεί η διοίκηση του οργανισμού απέναντι στις διάφορες δαπάνες λειτουργίας καθώς επίσης και την αποτελεσματικότητά της απέναντι στις επιμέρους δαπάνες.

Στον παρακάτω Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι αριθμοδείκτες ανά κατηγορία:

Πίνακας 1 Βασικοί αριθμοδείκτες

Κατηγορία	Αριθμοδείκτες
Δραστηριότητας	Αριθμοδείκτης ταχύτητας βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων, Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων, Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας καθαρού κεφαλαίου κίνησης, Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού, Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων, Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας παγίων.

Ρευστότητας	Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας, Αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας, Αριθμοδείκτης αμυντικού χρονικού διαστήματος, Αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας.
Κερδοφορίας	Αριθμοδείκτης Καθαρού περιθωρίου ή Καθαρού κέρδους, Αριθμοδείκτης Μικτού περιθωρίου ή Μικτού κέρδους, Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολουμένων κεφαλαίων.
Διάρθρωσης κεφαλαίων	Αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς πάγια, Αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς συνολικά κεφάλαια, Αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς δανειακά κεφάλαια, Αριθμοδείκτης παγίων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, Αριθμοδείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις, Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων.
Επενδύσεων	Μέρισμα κατά μετοχή, τα κέρδη κατά μετοχή, μερισματική απόδοση, εσωτερική αξία της μετοχής, ποσοστό διανεμομένων κερδών, ταμειακή ροή κατά μετοχή, λόγος τιμής προς κέρδη ανά μετοχή, αριθμοδείκτης ποσοστού αυτοχρηματοδότησης, απόσβεση ανά μετοχή, αριθμοδείκτης διάρκειας εξόφλησης επενδύσεων, αριθμοδείκτης απόδοσης μετοχής σε ταμειακή ροή.
Δαπανών λειτουργίας	Αριθμοδείκτης καθαρών κερδών προς τις αμοιβές των απασχολουμένων, αριθμοδείκτης λειτουργικών εξόδων προς πωλήσεις, αριθμοδείκτης λειτουργικών εξόδων, αριθμοδείκτης κάλυψης επενδύσεων, αριθμοδείκτης παγίων προς μέσο αριθμό απασχολουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

3.1 ΔΟΜΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στην παρούσα μελέτη θα επιχειρηθεί ανάλυση και σύγκριση των αριθμοδεικτών ου Δήμου Παύλου Μελά για χρονική περίοδο 5 ετών. Συγκεκριμένα το χρονικό διάστημα για το οποίο θα υπολογιστούν οι αριθμοδείκτες είναι από το 2011 έως το 2015 με βάση τις αντίστοιχες οικονομικές καταστάσεις των οργανισμών.

Για τις ανάγκες της ανάλυσης παρατίθενται θεωρητικά η έννοια και η χρησιμότητα του κάθε αριθμοδείκτη καθώς και τα όρια τα οποία αυτοί λαμβάνουν ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των οργανισμών.

Αναλυτικά οι αριθμοδείκτες που υπολογίζονται είναι οι εξής:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ οι οποίοι διακρίνονται σε Γενικής ρευστότητας, Άμεσης ρευστότητας και Ταμειακής Ρευστότητας

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ οι οποίοι διακρίνονται σε Ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων, Ταχύτητας Πληρωμής Υποχρεώσεων και Ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ οι οποίοι διακρίνονται σε Καθαρού Περιθωρίου κέρδους, Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE) και Αποδοτικότητα Ενεργητικού (ROA)

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ οι οποίοι διακρίνονται σε αυτονομίας, Δανειακής επιβάρυνσης και Πιέσεως ξένου κεφαλαίου Οικονομικής

3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Δείκτης Γενικής Ρευστότητας, ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

και προσδιορίζει το βαθμό ρευστότητας των οργανισμών και την ικανότητα τους να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των πιστωτών τους. Ουσιαστικά μετρά το ρυθμό των ταμιακών διαθεσίμων των οργανισμών ως συνάρτηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων τους. Η ενδεδειγμένη αναλογία μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τον κλάδο που δραστηριοποιούνται οι οργανισμοί.

Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι εξαιρετικά σημαντικός καθώς προσδιορίζει την ικανότητα των οργανισμών για αποπληρωμή των άμεσων υποχρεώσεων τους, προσδιορίζει την αναλογία μεταξύ των ταμιακών διαθεσίμων και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων των οργανισμών και εν τέλει αντικατοπτρίζει την αποτελεσματικότητά τους.

Οι βασικές αρχές για την αξιολόγηση του Δείκτη Γενικής Ρευστότητας είναι οι εξής:

- i. Ως ικανοποιητική τιμή του Δείκτη κρίνεται το **2**.
- ii. Μικρότερος από **1** σημαίνει πρόβλημα φερεγγυότητας του οργανισμού (*κακός δείκτης*), από **1-2** ο δείκτης είναι *καλός*, από **2-3** *πολύ καλός* και **>3** υποδηλώνει αδρανοποίηση κεφαλαίων (*προβληματικός*)
- iii. Χαμηλότερη τιμή του 2 είναι αποδεκτή σε οργανισμοί των οποίων οι εισροές χρημάτων θεωρούνται προβλέψιμες
- iv. Υπερβολικά υψηλές τιμές του Δείκτη υποδηλώνουν μη αποδοτική κατανομή κεφαλαίων ή ύπαρξη απαξιωμένων αποθεμάτων που δεν εμφανίζονται στα βιβλία του οργανισμού, καθώς και δυσκολία είσπραξης απαιτήσεων
- v. Το μέγεθος του Δείκτη εξαρτάται από τον κλάδο του οργανισμού, καθώς και από την ποιότητα των κυκλοφοριακών στοιχείων, την αμεσότητα των τρεχουσών υποχρεώσεων και την ευκαμψία σε ροές κεφαλαίου κίνησης

Ακόμη, ο Δείκτης Γενικής Ρευστότητας για την αξιολόγησή του θα πρέπει να συσχετίζεται με τους Δείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων, Μέσης Διάρκειας Είσπραξης Απαιτήσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων. Επίσης, θα πρέπει να συνδυάζεται με:

- ✓ Αύξηση των Δεικτών Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, Ποσοστού Αποθεματοποίησης Κερδών, Ποσοστού Μεταβολής Κερδών, Βαθμού Παγιοποίησης Ενεργητικού και Βαθμού Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων
- ✓ Μείωση των Δεικτών Βαθμού Δανειακής Επιβάρυνσης και Δανειακής Πίεσης

Για τη βελτίωση του Δείκτη Γενικής Ρευστότητας, οι οργανισμοί μπορούν να προβούν στα παρακάτω:

1. Επιτάχυνση του Κύκλου Μετατροπής Απαιτήσεων ή Χρεωστών μέσω της διαπραγμάτευσης όσο το δυνατόν μικρότερης περιόδου πίστωσης
2. Ταχύτερη εξόφληση βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, η οποία όχι μόνο μειώνει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αλλά είναι πιθανό να παρέχει τη δυνατότητα ωφελειών από τόκους ή εκπτώσεις
3. Εκποίηση μη αποδοτικών περιουσιακών στοιχείων
4. Βελτίωση των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων μέσω χρηματοδότησης από τους μετόχους, καθώς όταν τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία χρηματοδοτούνται από ίδια κεφάλαια παρά από πιστωτές το επίπεδο κυκλοφορούντος ενεργητικού αυξάνεται ενώ οι τρέχουσες υποχρεώσεις παραμένουν ίδιες
5. Χρήση τραπεζικών λογαριασμών sweep, οι οποίοι μεταφέρουν μετρητά από τον τρεχούμενο λογαριασμό σε άλλο λογαριασμό

Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας, ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

(Κυκλοφορούν Ενεργητικό – Αποθέματα) / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

και προκύπτει με τον ίδιο τρόπο με το Δείκτη Γενικής Ρευστότητας χωρίς όμως να συμπεριλαμβάνει στον αριθμητή τα αποθέματα, λόγω της σχετικά πιο αργής ταχύτητας ρευστοποίησης τους σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού. Ο Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας, ουσιαστικά μετρά την ικανότητα των οργανισμών για αποπληρωμή των αμέσων υποχρεώσεων της, με χρήση των πιο εύκολα ρευστοποιήσιμων κεφαλαίων της. Ο συγκεκριμένος Δείκτης είναι βαρύνουσας σημασίας αφού απεικονίζει την βραχυπρόθεσμη κατάσταση των οργανισμών χωρίς όμως να συμπεριλαμβάνει τα αποθέματα που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις σε περίπτωση ρευστοποίησης αξιολογώντας

παράλληλα την ικανότητα των οργανισμών να μπορούν να ανταπεξέρχονται με αποτελεσματικότητα στις αλλαγές του κλάδου ή του τομέα που λειτουργούν.

Επίσης, κατά την αξιολόγηση του Δείκτη Άμεσης Ρευστότητας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- ✓ Για να θεωρείται ο Δείκτης αξιόπιστος θα πρέπει να αξιολογείται διαχρονικά, στο πλαίσιο του οργανισμού, και συγκριτικά, στο πλαίσιο του κλάδου δραστηριοποίησης, διότι στην πράξη πολλές φορές η τιμή του είναι κάτω της μονάδας
- ✓ Ο κυριότερος Δείκτης που πρέπει να χρησιμοποιείται συνδυαστικά με το Δείκτη Άμεσης Ρευστότητας είναι ο EBITDA (Earning Before Interest Taxes Depreciation and Amortization), καθώς το βασικό σημείο είναι η τιμή του τελευταίου να είναι υψηλότερη από τους τόκους που πρέπει να αποπληρωθούν
- ✓ Σε αντίθετη περίπτωση η του οργανισμός είναι πιθανό να μην αντιμετωπιστεί επαρκώς από τις τράπεζες σε περίπτωση ξαφνικής προσφυγής σε δανεισμό

Οι κανόνες αξιολόγησης του Δείκτη Άμεσης Ρευστότητας είναι οι εξής:

- i. Τιμή του Δείκτη >1 κρίνεται *ικανοποιητική*
- ii. Τιμή του Δείκτη $>1,5$ κρίνεται *καλή*
- iii. Τιμή του Δείκτη >1 υποδηλώνει ένδειξη πιθανότητας *μη ικανοποίησης αιφνίδιας απαίτησης μετρητών*
- iv. Γενικά, όσο μεγαλύτερος είναι ο Δείκτης τόσο μεγαλύτερη ρευστότητα υποδηλώνεται για τον οργανισμό

Για τη βελτίωση του Δείκτη Άμεσης Ρευστότητας, οι οργανισμοί μπορούν να αναλάβουν τις παρακάτω δράσεις:

1. Επειδή ο Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας σχετίζεται άμεσα με το Δείκτη Γενικής Ρευστότητας, οι τρόποι βελτίωσής του δε διαφοροποιούνται από τους προαναφερθέντες στην προηγούμενη υποενότητα
2. Μετατροπή μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε μετρητά
3. Μετατροπή αποθεμάτων σε μετρητά ή εισπρακτέους λογαριασμούς

4. Πώληση ακινήτων ή εξοπλισμού, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που δε χρησιμοποιούνται τακτικά από την του οργανισμός
5. Επαναδιαπραγμάτευση βραχυπρόθεσμου χρέους χρηματοδότησης σε μακροπρόθεσμο
6. Έκδοση μακροπρόθεσμων ομολόγων ή μετοχών

Δείκτης ταμειακής ρευστότητας

Ο δείκτης αυτός δείχνει εάν επαρκούν τα διαθέσιμα του οργανισμού για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του οργανισμού. Ο τύπος υπολογισμού είναι ως εξής (Φίλιος, 2008):

Διαθέσιμα/ Βραχυχρόνιες υποχρεώσεις

Είναι σκόπιμο στα διαθέσιμα να συνυπολογίζονται και τα αχρησιμοποίητα όρια βραχυπρόθεσμου τραπεζικού δανεισμού. Θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η συσσώρευση ταμειακών διαθεσίμων μπορεί να υπαινίσσεται έλλειψη επενδυτικών ευκαιριών που οδηγεί σε χαμηλή αποδοτικότητα κεφαλαίων, εκτός βέβαια εάν πρόκειται για μια μεγάλη μονάδα που συγκεντρώνει διαθέσιμα για να προβεί σε μια εξαγορά. Αξίζει τέλος να αναφερθεί ότι ένας τρόπος αξιοποίησης των συσσωρευμένων αδρανών ταμειακών διαθεσίμων είναι η αγορά ιδίων μετοχών δηλαδή η επιστροφή κεφαλαίου στους μετόχους. Με τον τρόπο αυτό, βελτιώνεται η αποδοτικότητα των κεφαλαίων.

3.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Δείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων

Ο δείκτης αυτός δείχνει πόσες φορές εισπράττονται οι απαιτήσεις κατά τη διάρκεια μιας περιόδου και επομένως την έκταση της δέσμευσης κεφαλαίων στο λογαριασμό «πελάτες». Επίσης ο δείκτης αυτός παρέχει μια σαφή ένδειξη για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής που εφαρμόζει η διοίκηση του οργανισμού αναφορικά με τη διαχείριση των απαιτήσεων. Ο τύπος υπολογισμού έχει ως εξής (Καραταϊρης, 2011):

Καθαρές πωλήσεις/ Μέσος όρος απαιτήσεων

Μια διόγκωση των απαιτήσεων, δηλαδή ταχύτερη αύξηση των απαιτήσεων σε σχέση με τον κύκλο εργασιών μπορεί να οφείλεται σε δυσμενείς εξελίξεις στον κλάδο που ανήκει το μεγαλύτερο μέρος των πελατών, σε οικονομικές δυσχέρειες ενός ή περισσοτέρων μεγάλων πελατών (χαμηλός βαθμός διασποράς) ή σε ενστάσεις από την πλευρά των πελατών λόγω κακής εκτέλεσης των παραγγελιών. Εάν η ανακύκλωση των απαιτήσεων είναι σαφώς βραδύτερη από αυτή των ανταγωνιστών αυτό ενδέχεται να σημαίνει και μείωση της ανταγωνιστικότητας του οργανισμού, πράγμα που αναγκάζει τη μονάδα να δίνει αυξημένες πιστώσεις ή να επιδεικνύει ανοχή και χαλαρότητα στην είσπραξη των απαιτήσεων προκειμένου να διατηρήσει το μερίδιο αγοράς.

Βέβαια, μια επιθετική πολιτική επέκτασης των πωλήσεων του οργανισμού συνήθως συνοδεύεται και από χορήγηση μεγαλύτερης πίστωσης προς την πελατεία και επομένως πρόσθετη επένδυση σε απαιτήσεις. Στην περίπτωση αυτή, είναι απαραίτητο να εξετάζεται κατά πόσον ο οργανισμός έχει εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις υγιούς χρηματοδότησης της επεκτατικής αυτής προσπάθειας, ώστε οι αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες λόγω διόγκωσης των απαιτήσεων να μην οδηγήσουν σε υπερβολική δανειακή επιβάρυνση της μονάδας. Η ικανότητα του οργανισμού να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τις απαιτήσεις του αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα των χρηματοδοτικών αναγκών της και της χρηματοοικονομικής ισορροπίας της.

Δείκτης ταχύτητας πληρωμής υποχρεώσεων

Ο δείκτης αυτός δείχνει το βαθμό που οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις παραμένουν απλήρωτες. Η εικόνα της πολιτικής πληρωμών που ακολουθεί ο οργανισμός προς τους προμηθευτές του (ή/και το αντίστροφο, την τιμολογιακή πολιτική των προμηθευτών προς τον οργανισμό, που δίνει και μια εικόνα της ειδικής αγοράς). Υπολογίζεται μέσω της σχέσης (Perkins,2001):

Καθαρές πωλήσεις/ Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Ο δείκτης κρίνεται πάντα σε σχέση με τον δείκτη ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων και σε σχέση με την φύση του οργανισμού και την ειδική αγορά .

Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού ή δείκτης εκμετάλλευσης περιουσιακών στοιχείων, ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο:

Καθαρές πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού

και κατά κύριο λόγο απεικονίζει το βαθμό που ένας οργανισμός χρησιμοποιεί με επιτυχία τα περιουσιακά του στοιχεία του για να παράγει έσοδα.

Δεδομένου ότι ο δείκτης δίνεται μέσω της αναλογίας του κύκλου εργασιών του οργανισμού προς το σύνολο του ενεργητικού του εύκολα συμπεραίνεται ότι ένας οργανισμός με υψηλό Δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού μπορεί να χρησιμοποιεί τα περιουσιακά στοιχεία του αποτελεσματικά στη διαδικασία της αύξησης των πωλήσεων. Αντίθετα μια χαμηλή τιμή του Δείκτη δείχνει χαμηλή ικανότητα του οργανισμού για αποτελεσματική διαχείριση των στοιχείων του ενεργητικού.

Η βέλτιστη τιμή του Δείκτη ποικίλλει ανάλογα με τον κλάδο που λειτουργεί ο κάθε οργανισμός ή με βάση το επιχειρησιακό μοντέλο που ακολουθεί. Γενικά όσο υψηλότερη η τιμή του τόσο πιο αποτελεσματικός ο οργανισμός στη διαδικασία των πωλήσεων. Επιπλέον ο Δείκτης είναι άμεσα εξαρτώμενος από την αναλογία του κόστους εργασίας και των απαιτούμενων κεφαλαίων της παραγωγικής διαδικασίας, από το εάν δηλαδή ο οργανισμός είναι εντάσεως εργασίας ή εντάσεως κεφαλαίου.

Παράλληλα μέσω του δείκτη απεικονίζεται και η στρατηγική τιμολόγησης των οργανισμών. Οι εταιρείες με χαμηλά περιθώρια κέρδους τείνουν να έχουν υψηλό Δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού, ενώ εταιρίες με υψηλά περιθώρια κέρδους τείνουν να έχουν χαμηλό Δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού δεν απεικονίζει την αποτελεσματικότητα των οργανισμών στο να δημιουργούν κέρδη με βάση τα υπάρχοντα περιουσιακά στοιχεία και περιορίζεται μόνο στο επίπεδο των εσόδων. Αυτή είναι και διαφορά του συγκεκριμένου Δείκτη και του Δείκτη Αποδοτικότητας Ενεργητικού (ROA) που εστιάζει στην ικανότητα των οργανισμών να δημιουργούν κέρδη δεδομένων των περιουσιακών τους στοιχείων.

3.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Δείκτης καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους, ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

$$\text{(Καθαρά κέρδη / Καθαρές Πωλήσεις)} \times 100$$

και απεικονίζει το μέγεθος των καθαρών κερδών των οργανισμών ως ποσοστό του καθαρού κύκλου εργασιών τους. Το υπολογιζόμενο ποσοστό κερδών απεικονίζεται απαλλαγμένο από το κόστος πωληθέντων και τα λοιπά έξοδα του οργανισμού και κατά συνέπεια συνιστά το καθαρό ποσοστό κέρδους της.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης καθαρού κέρδους, τόσο πιο επικερδής είναι ο οργανισμός. Ο δείκτης:

α) Εκφράζει το βαθμό χρήσης των στοιχείων του ενεργητικού ως προς τον κύκλο εργασιών του οργανισμού

β) Αποσαφηνίζει ύπαρξη ή όχι υπερβολικού όγκου υπενδεδυμένων κεφαλαίων στον οργανισμό με βάση το ύψος του κύκλου εργασιών.

Το σύνολο του ενεργητικού εκφράζεται απαλλαγμένο από συμμετοχές και άλλες μακροχρόνιες τοποθετήσεις καθώς τα παραπάνω δεν αποτελούν στοιχεία που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία της πραγματοποίησης πωλήσεων.

Η τιμή του δείκτη διαχρονικά παρουσιάζει την πορεία του οργανισμού, ως προς το βαθμό χρησιμοποίησής των περιουσιακών στοιχείων προς επίτευξη πωλήσεων. Μια υψηλή τιμή του δείκτη δείχνει υψηλό βαθμό χρήσης των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού στη διαδικασία της πραγματοποίησης πωλήσεων, ενώ το αντίθετο παρουσιάζεται μέσω μιας χαμηλής τιμής του δείκτη. Εφόσον ο Δείκτης καθαρού κέρδους παρουσιάζει σταθερή αυξητική πορεία διαχρονικά γίνεται φανερό ότι η του οργανισμός εκμεταλλεύεται σε υψηλό βαθμό τα στοιχεία του ενεργητικού ενώ αντίθετο αποτέλεσμα επιφέρει η χαμηλή τιμή του δείκτη. Ο δείκτης θα πρέπει και σε αυτή την περίπτωση να συγκρίνεται με τη μέση τάση που επικρατεί στον κλάδο που δραστηριοποιείται η του οργανισμός ενώ συνήθως αναζητείται αυτός να υπερβαίνει τη μονάδα.

Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE), ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια

και απεικονίζει το ποσοστό των καθαρών κερδών επιστρέφεται σε σχέση με το μέγεθος των ιδίων κεφαλαίων του οργανισμού. Ο δείκτης, ουσιαστικά μετρά την αποδοτικότητα του οργανισμού, ποσοτικοποιώντας το κέρδος που παρουσιάζει η εταιρεία ως συνάρτηση των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί από τους μετόχους της.

- ✓ Ένας χαμηλός Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων συνεπάγεται αναποτελεσματικότητα σε κάποια μορφή επιχειρησιακής λειτουργίας, συνήθως σε όρους διοίκησης, παραγωγικότητας, υποαπασχόλησης κεφαλαίων και δυσμενούς οικονομικού κλίματος
- ✓ Ένας υψηλός Δείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων συνεπάγεται ευημερία του οργανισμού, είτε λόγω επιτυχημένης διοικητικής διάρθρωσης και διαχείρισης, είτε λόγω αποτελεσματικής χρήσης κεφαλαιακών πόρων, καθώς και για γενικότερους οικονομικούς λόγους που ισχύουν την τρέχουσα περίοδο

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί πως ο Δείκτης αυτός είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος στην κεφαλαιακή μόχλευση και δεδομένου ότι τα έσοδα από δανειακή χρηματοδότηση επενδύονται σε απόδοση μεγαλύτερη του κόστους δανεισμού, τότε ο Δείκτης αυξάνεται σε μεγαλύτερη επίπεδα μόχλευσης. Επίσης, επειδή ο αριθμητής (Καθαρά Κέρδη) του κλάσματος δεν είναι πάντα αξιόπιστο μέτρο, ο Δείκτης αυτός από μόνο τους δεν είναι απόλυτα αξιόπιστος για την εικόνα ενός οργανισμού και για το λόγο αυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλα μέτρα. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του Δείκτη, παρακάτω παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι κρίσιμοι παράγοντες που τον αφορούν και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγησή του:

- I. Η κινητήρια δύναμη του Δείκτη είναι η αντιληπτή από τους καταναλωτές αξία των παρεχόμενων προϊόντων/υπηρεσιών του οργανισμού. Όσο μεγαλύτερη είναι αυτή τόσο αποδοτικότερος παρουσιάζεται ο Δείκτης.

- II. Σχετίζεται θετικά με το περιθώριο κέρδους, καθώς και με την ποιότητα των υπηρεσιών, η οποία αυξάνει τη συχνότητα αγοράς των προϊόντων/υπηρεσιών, τη διατήρηση των πελατών και τις ακαθάριστες πωλήσεις
- III. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αποφάσεις ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων (ακόμα και με ζημία), ώστε να απελευθερώνονται κεφάλαια για αποδοτικότερες επενδύσεις
- IV. Εξαρτάται από τις αποφάσεις σχετικά με τη διατήρηση αποθεμάτων, τα οποία δεν πρέπει να είναι ούτε υπερβολικά (καθώς αυτό προκαλεί χαμηλότερο περιθώριο κέρδους σε περίπτωση πώλησής τους σε χαμηλότερη τιμή λόγω στοκ), αλλά ούτε και υπολειμματικά (καθώς καθυστέρηση παράδοσης παραγγελίας επιφέρει μείωση των πωλήσεων)
- V. Η προσθήκη νέων προϊόντων πρέπει να γίνεται με προσοχή, διότι νέες προϊοντικές γραμμές αυξάνουν τη λειτουργική πολυπλοκότητα, καταλήγοντας σε αυξημένα λειτουργικά κόστη, υψηλή πιθανότητα λαθών και πιθανή υποβάθμιση του brand name του οργανισμού

Οι βασικοί κανόνες για την αξιολόγηση του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων είναι οι εξής:

- i. Μία υγιής εταιρία πρέπει να έχει Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων στο εύρος του **13%-15%**. Για μερικούς κλάδους μπορεί να φτάνει μέχρι και **20%**.
- ii. Μεγαλύτερα ποσοστά απόσβεσης από τα φυσιολογικά οδηγούν σε χαμηλότερο Δείκτη
- iii. Ταχέως αναπτυσσόμενες εταιρίες θα έχουν χαμηλότερο Δείκτη
- iv. Όσο μεγαλύτερο είναι το κενό μεταξύ επενδυτικών δαπανών και κάλυψής τους και όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια ζωής του οργανισμού τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα υπερβολικής τιμής του Δείκτη

Για τη βελτίωση του Δείκτη Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, οι οργανισμοί θα πρέπει να προβαίνουν στις παρακάτω κινήσεις:

- 1. Αύξηση της αποδοτικότητας πωλήσεων μέσω της μείωσης των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου επιπέδου πωλήσεων (συνήθως σε αποθέματα, απαιτήσεις και πάγια στοιχεία)

2. Διεύρυνση του λειτουργικού περιθωρίου πωλήσεων (σε πληθωριστικές περιόδους αυτό πρέπει να γίνεται με προσοχή και σύμφωνα με τον κανόνα αύξηση τιμών > αύξηση λειτουργικού κόστους)
3. Προσεκτική δανειοδότηση, διότι περισσότερη μόχλευση συνεπάγεται ενίσχυση του Δείκτη αλλά και μεγαλύτερη έκθεση σε κινδύνους, με αποτέλεσμα μία του οργανισμός με ένα ορισμένου επίπεδο του Δείκτη χωρίς χρέη είναι ασφαλέστερη από μία άλλη του οργανισμός με το ίδιο επίπεδο Δείκτη αλλά μεγαλύτερη μόχλευση
4. Φθηνότερη μόχλευση, καθώς όσο μεγαλύτερο είναι το κόστος δανεισμού τόσο λιγότερο αυτό συμβάλλει στη βελτίωση του Δείκτη
5. Αναζήτηση ευνοϊκότερου φορολογικού περιβάλλοντος

Δείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (ROA), ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

Καθαρά κέρδη χρήσης / Σύνολο Ενεργητικού

και παρουσιάζει το πόσο κερδοφόρα είναι μια εταιρεία σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της. Ο συγκεκριμένος Δείκτης απεικονίζει το βαθμό αποτελεσματικότητας της διαχώρισης των στοιχείων του ενεργητικού των οργανισμών στη διαδικασία δημιουργίας κερδών από αυτές.

Ουσιαστικά ο ROA αποσαφηνίζει την ένταση των κερδών που προήλθαν από αξιοποίηση των υπενδεδυμένων κεφαλαίων του οργανισμού (στοιχεία του ενεργητικού). Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο πιο αποτελεσματική είναι η του οργανισμός στην αξιοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων ώστε να δημιουργεί κέρδη, αντίθετα χαμηλές τιμές του δείκτη σηματοδοτούν κακή αξιοποίηση των στοιχείων τους ενεργητικού.

3.5 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Δείκτης οικονομικής αυτονομίας,(δείκτης σχέσεως κεφαλαίων ή δείκτης ιδίων προς συνολικά κεφάλαια) ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

Ίδια Κεφάλαια / Συνολικά Κεφάλαια

και ουσιαστικά είναι παραλλαγή του Δείκτη οικονομικής μοχλεύσεως. Αφενός, χαρακτηρίζει τη συνολική οικονομική κατάσταση ενός οργανισμού και το βαθμό ικανοποίησης των απαιτήσεων των πιστωτών του, ενώ παράλληλα, απεικονίζει την κατανομή της κεφαλαιακής του διάρθρωσης. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τα συνολικά κεφάλαια τόσο πιο σταθερή είναι η κεφαλαιακή διάρθρωση του οργανισμού, αλλά και τόσο πιο υψηλός ο βαθμός φερεγγυότητας της απέναντι στους πιστωτές του. Αντίθετα, μια χαμηλή τιμή του δείκτη σηματοδοτεί υψηλό επίπεδο δανειακών κεφαλαίων και υψηλό επίπεδο ρίσκου για τους πιστωτές.

Οι εταιρείες με χαμηλότερη αναλογία ιδίων κεφαλαίων ως προς τα συνολικά πρέπει να πληρώνουν περισσότερους τόκους και ως εκ τούτου έχουν μειωμένα ποσοστά μετρητών στα συνολικά τους κεφάλαια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μελλοντικές επενδύσεις και ανάπτυξη. Αντίθετα, οργανισμοί με υψηλό Δείκτη σχέσεως κεφαλαίων ή δείκτης ιδίων προς συνολικά κεφάλαια είναι λιγότερο επιρρεπείς ζημιογόνα αποτελέσματα αφού το ποσοστό των συνολικών κεφαλαίων που προορίζονται για αποπληρωμή τόκων είναι μικρότερο για ένα μεγάλο μέρος των εσόδων του δαπανάται στην καταβολή των συμφερόντων. Παράλληλα, οι οργανισμοί που παρουσιάζουν υψηλή τιμή του Δείκτη απολαμβάνουν ευκολότερης πρόσβασης σε νέα δανειακά κεφάλαια με χαμηλότερα επιτόκια, ενώ από την αντίθετη πλευρά μια του οργανισμός με χαμηλή αναλογία ιδίων προς συνολικά κεφάλαια έχει δυσκολότερη πρόσβαση σε δανειακά κεφάλαια από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ενώ παράλληλα δανείζεται με υψηλότερα επιτόκια.

Ο Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης, ο οποίος υπολογίζεται από τον τύπο :

Ίδια Κεφάλαια / Ξένα Κεφάλαια

είναι εναλλακτικός/συμπληρωματικός του Δείκτη σχέσεως κεφαλαίων ή δείκτης ιδίων προς συνολικά κεφάλαια και χρησιμοποιείται για τη διαπίστωση της ύπαρξης ή όχι υπερδανεισμού ενός οργανισμού.

Εφόσον ο Δείκτης παρουσιάζει τιμή υψηλότερη της μονάδας σημαίνει ότι οι μέτοχοι συμμετέχουν στα συνολικά κεφάλαια του οργανισμού με μεγαλύτερο όγκο κεφαλαίων από ότι οι δανειστές της. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του Δείκτη τόσο

μειώνεται η ένταση δανεισμού του οργανισμού ενώ παράλληλα αυξάνεται η δυνατότητα αποπληρωμής από μέρος του οργανισμού των δανειακών της κεφαλαίων παρέχοντας έτσι μεγαλύτερη ασφάλεια στους πιστωτές του. Η τιμή του Δείκτη δεν θα πρέπει να είναι χαμηλότερη του 0,5, ενώ πολύ χαμηλές τιμές του δείχνουν υπερδανεισμό του οργανισμού αυξάνοντας τη επισφάλεια της απέναντι στους δανειστές του.

Ο Δείκτης πίεσεως ξένου κεφαλαίου δείχνει το ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων που έχει χρηματοδοτηθεί από τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους πιστωτές του οργανισμού. Υπολογίζεται ως εξής (Φίλιος, 2008):

Ξένα κεφάλαια/ Συνολικά κεφάλαια

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο μικρότερη είναι η εξασφάλιση των πιστωτών. Επιθυμείται τα ξένα κεφάλαια να είναι πολύ λίγα σε σχέση με τα συνολικά. Αντίθετα, ο υπερδανεισμός προδίδει μια επισφαλής κατάσταση του οργανισμού προς τους πιστωτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

4.1 Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

Ο Δήμος Παύλου Μελά είναι Δήμος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης. Προέκυψε από την συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Σταυρούπολης, Πολίχνης και Ευκαρπίας. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 23.763 στρέμματα και ο πληθυσμός του 99.245 κάτοικοι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Το ποσοστό συμμετοχής του δήμου στο συνολικό πληθυσμό της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης είναι 8,1%, ενώ το ποσοστό συμμετοχής του στον πληθυσμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι και στο σύνολο της χώρας είναι 4,8% και 0,9%, αντίστοιχα.

Ο Δήμος Παύλου Μελά, όπως και οι υπόλοιποι Δήμοι της χώρας είναι επιφορτισμένος με αρμοδιότητες στους τομείς του Περιβάλλοντος, Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων, Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, καθώς και Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού

Μεταξύ άλλων και όπως προβλέπεται και από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο Δήμος ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες. Δηλαδή αρμοδιότητες σε θέματα αστικής κατάστασης, σε θέματα που σχετίζονται με τη χορήγηση αδειών ίδρυσης καταστημάτων υγειονομικού χαρακτήρα, υπεραγορών λιανικού εμπορίου, άσκησης υπαίθριου πλανόδιου εμπορίου, λειτουργίας εκθέσεων, ίδρυσης - λειτουργίας λαϊκών αγορών, ίδρυση και λειτουργία δημοτικών κοιμητηριών. Επίσης αποφασίζει και επιβάλλει τέλη καθαριότητας – φωτισμού, χρήσης κοινόχρηστου χώρου, διαφήμισης, ακίνητης περιουσίας, διαμονής παρεπιδημούντων – κέντρων διασκέδασης-εστιατορίων κλπ.

Τέλος στην αρμοδιότητα του είναι η επιβολή της εισφοράς σε χρήμα, μετατροπή σε χρήμα της εισφοράς για τις νέες περιοχές που μπαίνουν στο σχέδιο πόλης.

Οι αρμοδιότητες του δήμου, βάσει και του άρθρου 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του νόμου 3852/2010, ομαδοποιούνται στους θεματικούς τομείς του περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής, της κοινωνικής πολιτικής, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού και της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης. Η διοικητική οργάνωση του δήμου ακολουθεί την τυπική οργάνωση των ΟΤΑ και περιλαμβάνει έξι διευθύνσεις - Διοικητικών, Οικονομικών, Τεχνικών Υπηρεσιών, Πολεοδομικών εφαρμογών, Αθλητισμού – Πολιτισμού - Κοινωνικής πολιτικής, Πρασίνου – Καθαριότητας.

4.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ρευστότητα του Δήμου Παύλου Μελά για το χρονικό διάστημα 2011-2015

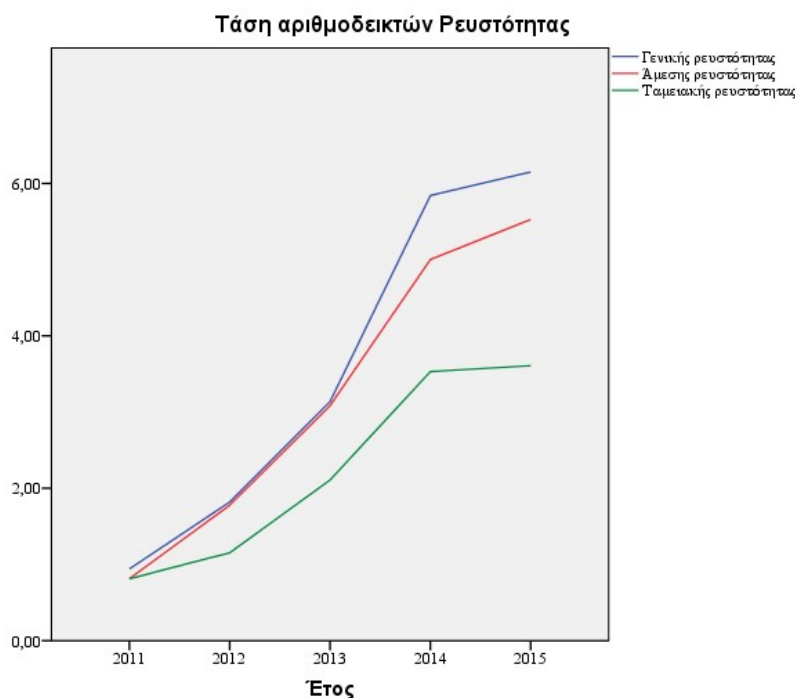
Πίνακας 4.1

Ρευστότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015

Αριθμοδείκτες			
Έτος	Γενικής ρευστότητας	Άμεσης ρευστότητας	Ταμειακής ρευστότητας
2011	0,942	0,814	0,812
2012	1,820	1,778	1,154
2013	3,137	3,083	2,108
2014	5,842	5,002	3,531
2015	6,150	5,527	3,608

Τα παραπάνω δεδομένα παρατίθενται και διαγραμματικά :

Διάγραμμα 4.1



Όπως παρατηρείται από την ανάλυση του αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας του Δήμου Παύλου Μελά, αυτός αποτυγχάνει να πετύχει ικανοποιητικό περιθώριο ασφαλείας για την αποπληρωμή των άμεσων υποχρεώσεων το 2011 καθώς ο συγκεκριμένος δείκτης είναι χαμηλότερος της μονάδας. Αντίθετα, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις του Δήμου είναι σταθερά χαμηλότερες από τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού τις επόμενες χρονιές (ιδιαίτερα τα έτη 2013-2015), γεγονός που σηματοδοτεί την υψηλή φερεγγυότητα του Δήμου έναντι των άμεσα ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών του, αποτυπώνοντας εξαιρετική κεφαλαιακή επάρκεια.

Εξετάζοντας το δείκτη ειδικής ρευστότητας για το Δήμο Παύλου Μελά διαχρονικά προκύπτει ότι αυτός είναι χαμηλός για τα έτη 2011 και 2012. Τις συγκεκριμένες χρονιές ο Δήμος παρουσιάζει χαμηλή ικανότητα εξόφλησης των υποχρεώσεών του από τα ευχερώς ρευστοποιήσιμα στοιχεία, γεγονός που αποτελεί σημάδι αφερεγγυότητας έναντι των εξωτερικών δανειστών του, κάτι όμως που δε συμβαίνει κατά τα υπόλοιπα έτη όπου ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης αυξάνεται ιδιαίτερα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το χαμηλό ύψος των αποθεμάτων του Δήμου έχει ως

αποτέλεσμα τη μικρή διαφοροποίηση του αριθμοδείκτη ειδικής ρευστότητας και του δείκτη γενικής ρευστότητας διαχρονικά. Η σύγκριση των αριθμοδεικτών ειδικής ρευστότητας αποφέρει το ίδιο γενικό συμπέρασμα με εκείνο της σύγκρισης των αριθμοδεικτών γενικής ρευστότητας.

Τέλος, αρκετά υψηλή είναι η ταμειακή ρευστότητα του Δήμου Παύλου Μελά την περίοδο 2014-2015 και σχετικά υψηλή το 2013, γεγονός που αποτυπώνει την ικανοποιητική δύναμη του Δήμου να αποπληρώνει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του με τη χρήση των ταμειακών του διαθεσίμων, ενώ αυτή η ικανότητα παρατηρείται να είναι αισθητά μειωμένη το 2011 και το 2012.

4.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η οικονομική δραστηριότητα του Δήμου Παύλου Μελά για το χρονικό διάστημα 2011-2015

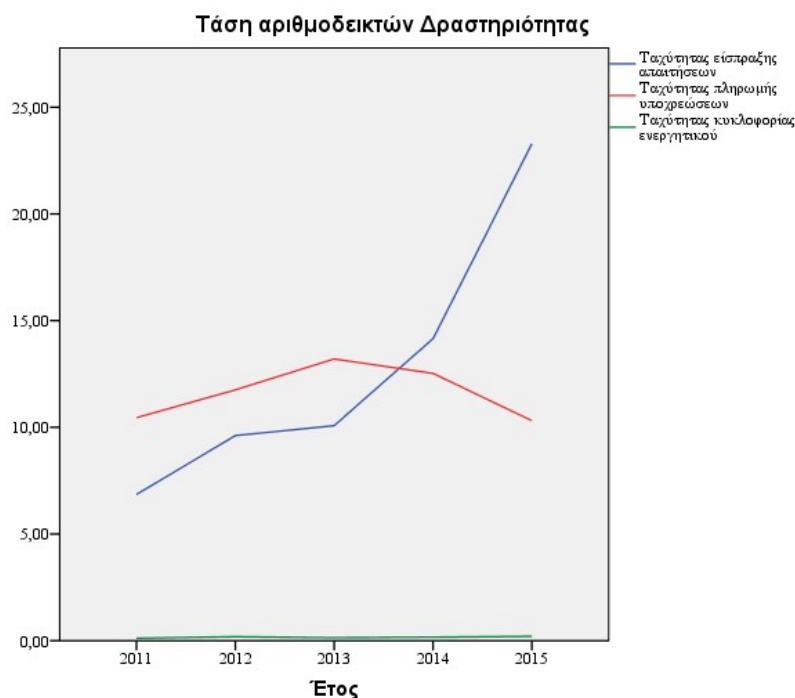
Πίνακας 4.2

Οικονομική δραστηριότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015

Έτος	Αριθμοδείκτες		
	Ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων	Ταχύτητας πληρωμής υποχρεώσεων	Ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού
2011	6,854	10,454	0,117
2012	9,612	11,756	0,188
2013	10,078	13,204	0,141
2014	14,152	12,526	0,167
2015	23,285	10,312	0,202

Τα παραπάνω δεδομένα παρατίθενται και διαγραμματικά :

Διάγραμμα 4.2



Όπως παρατηρείται μέσω της ανάλυσης των αριθμοδεικτών δραστηριότητας του Δήμου Παύλου Μελά για την εξεταζόμενη περίοδο, αρχικά, προκύπτει ότι ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων είναι ιδιαίτερα υψηλός για όλη την εξεταζόμενη περίοδο γεγονός που αποτυπώνει την υψηλή αποτελεσματικότητα της πολιτικής που εφαρμόζει η διοίκηση του Δήμου αναφορικά με τη διαχείριση των απαιτήσεων. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι για το έτος 2014 και ιδιαίτερα για το έτος 2015 ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης λαμβάνει εξαιρετικά υψηλές τιμές. Το παραπάνω αποτέλεσμα σηματοδοτεί ότι ο Δήμος σημειώνει υψηλό επίπεδο εσόδων κατορθώνει να εισπράττει τις απαιτήσεις του σε γρήγορο χρονικό διάστημα και αυτό αποτελεί σημάδι εξαιρετικής υγείας στη διαδικασία επίτευξης κερδών.

Παράλληλα, ο αριθμοδείκτης ταχύτητας πληρωμής των υποχρεώσεων του Δήμου λαμβάνει υψηλές τιμές. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει σχετικά χαμηλές υποχρεώσεις του Δήμου σε σχέση με το ύψος των εσόδων του, αποτυπώνοντας την επιθετική στρατηγική αποπληρωμής των υποχρεώσεων του. Η σύγκριση των δεικτών ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων και αποπληρωμής των υποχρεώσεων για το Δήμο Παύλου Μελά δείχνει ότι τα έτη 2014 και 2015, ενώ κατορθώνει να εισπράττει

άμεσα τις απαιτήσεις του, δεν αποπληρώνει το ίδιο άμεσα τις υποχρεώσεις του, καθώς χρησιμοποιεί τις εισπράξεις του για τη διενέργεια επενδύσεων αποφεύγοντας να καταφύγει σε εξωτερικό δανεισμό. Ως αποτέλεσμα της επεκτατικής πολιτικής του στο τομέα των επενδύσεων προκύπτει αργός ρυθμός αποπληρωμής των τρεχουσών υποχρεώσεων, οι οποίες όμως βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα.

Τέλος, παρατηρώντας τις τιμές του αριθμοδείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού, προκύπτει η χαμηλή ικανότητα του Δήμου στη χρησιμοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού για τη διενέργεια εσόδων. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δήμος όχι μόνο παρουσιάζει χαμηλές τιμές του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη, αλλά εμφανίζει χαμηλή ικανότητα χρήσης των στοιχείων του ενεργητικού, ώστε να καταφέρνει έσοδα σε γενικό επίπεδο και διαχρονικά.

4.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η αποδοτικότητα του Δήμου Παύλου Μελά για το χρονικό διάστημα 2011-2015

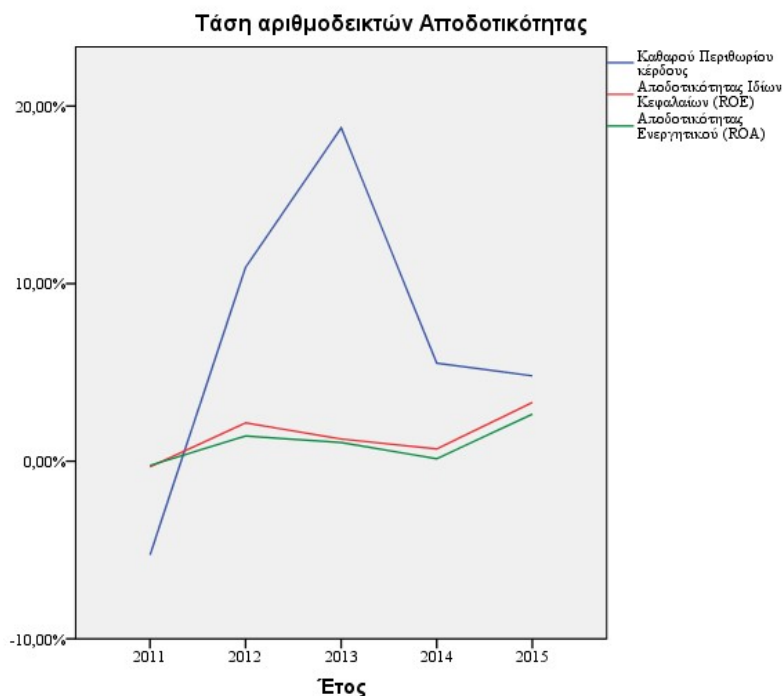
Πίνακας 4.3

Αποδοτικότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015

Έτος	Αριθμοδείκτες		
	Καθαρού Περιθωρίου κέρδους	Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	Αποδοτικότητας Ενεργητικού (ROA)
2011	-5,28%	-0,32%	-0,24%
2012	10,92%	2,16%	1,42%
2013	18,77%	1,25%	1,05%
2014	5,52%	0,69%	0,14%
2015	4,81%	3,31%	2,65%

Τα παραπάνω δεδομένα παρατίθενται και διαγραμματικά :

Διάγραμμα 4.3



Περνώντας στην ανάλυση των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας του Δήμου Παύλου Μελά, αρχικά, παρατηρείται ότι βάσει των αριθμοδεικτών καθαρού περιθωρίου κέρδους, οι οποίοι είναι υψηλοί για το 2012 και ιδιαίτερα το 2013, ο Δήμος κατορθώνει να μετατρέπει τα υψηλά έσοδά του σε καθαρή κερδοφορία σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό. Το χαμηλό επίπεδο καθαρής κερδοφορίας του Δήμου για την περίοδο 2014-2015 εξηγείται μέσω της χαμηλής ικανότητάς του να αξιοποιεί τα περιουσιακά του στοιχεία, καθώς και τα ίδια κεφάλαιά του, ώστε να παρουσιάσει κέρδη. Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και ενεργητικού λαμβάνουν σχετικά χαμηλές τιμές σηματοδοτώντας χαμηλή ικανότητα του Δήμου να αξιοποιεί τα στοιχεία της καθαρής θέσης αλλά και του ενεργητικού για την επίτευξη κερδών. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο υψηλός βαθμός των περιουσιακών στοιχείων του δήμου που δεν αποβλέπουν στην κερδοφορία αλλά στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών επεξηγεί τη μείωση της τιμής των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας. Ο χρόνος δεν επιδρά ευεργετικά στην κερδοφορία του Δήμου καθώς δεν παρατηρείται ιδιαίτερη σχηματισμένη τάση αύξησης του ποσοστού καθαρής κερδοφορίας βάσει των εσόδων.

4.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

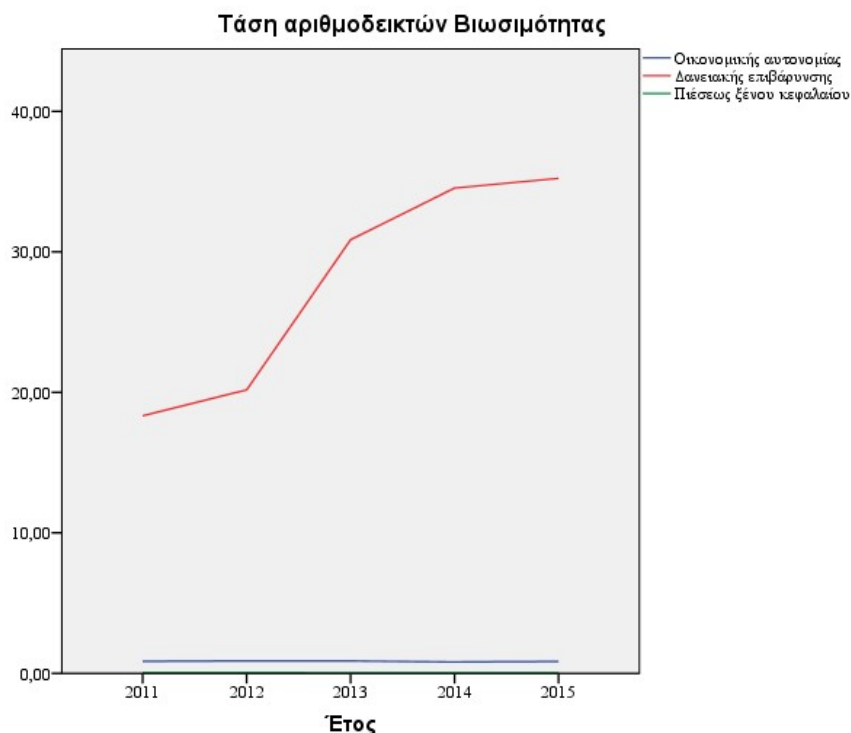
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η βιωσιμότητα του Δήμου Παύλου Μελά για το χρονικό διάστημα 2011-2015

Πίνακας 4.4
Βιωσιμότητα Δήμου Παύλου Μελά, 2011-2015

Έτος	Αριθμοδείκτες		
	Οικονομικής αυτονομίας	Δανειακής επιβάρυνσης	Πίεσεως ξένου κεφαλαίου
2011	0,857	18,333	0,046
2012	0,885	20,175	0,043
2013	0,879	30,86	0,028
2014	0,812	34,541	0,023
2015	0,843	35,231	0,023

Τα παραπάνω δεδομένα παρατίθενται και διαγραμματικά :

Διάγραμμα 4.4



Κλείνοντας την ανάλυση των αριθμοδεικτών του Δήμου Παύλου Μελά και παρουσιάζοντας τα επίπεδα των δεικτών οικονομικής αυτονομίας, δανειακής επιβάρυνσης και πιέσεων ξένου κεφαλαίου προκύπτουν ορισμένα σαφή συμπεράσματα. Αρχικά, παρατηρείται ότι το ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων του Δήμου σε σχέση με τα συνολικά του κεφάλαια είναι ιδιαίτερα υψηλό, σηματοδοτώντας την καλή ικανότητά του να ικανοποιεί τις υποχρεώσεις του στηριζόμενος στα ίδια κεφάλαιά του. Το συγκεκριμένο γεγονός αποδεικνύεται και μέσω της σχέσης των ιδίων κεφαλαίων με τα ξένα, καθώς από αυτή προκύπτει ότι η αναλογία ιδίων προς ξένα κεφάλαια είναι εξαιρετικά υψηλή, καταδεικνύοντας ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα εξωτερικού δανεισμού. Τα προαναφερθέντα επιβεβαιώνονται μέσω των τιμών του αριθμοδείκτη πιέσεων ξένου κεφαλαίου, ο οποίος υποδηλώνει ότι το ποσοστό των διαθέσιμων κεφαλαίων του Δήμου που είναι δανειακά είναι εντυπωσιακά χαμηλά. Συμπερασματικά, ο Δήμος είναι σε πολύ μικρό βαθμό εκτεθειμένος σε εξωτερικό δανεισμό, καθιστώντας τον κίνδυνο για αφερεγγυότητα από μέρους τους έναντι των βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων πιστωτών του χαμηλό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η χρήση της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές καταστάσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης για τη χρηματοοικονομική ανάλυση της οικονομικής κατάστασης και υγείας τους αποτελεί κατά τα τελευταία χρόνια μια δημοφιλή πρακτική μεταξύ των ερευνητών, με σκοπό την αξιολόγηση της βιωσιμότητάς τους. Υπό το πρίσμα της εμφάνισης του σύγχρονου υποδείγματος της Νέας Δημόσιας Διοίκησης, η αποτελεσματικότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης έχει έρθει στο προσκήνιο, ως ένα ζήτημα ιδιαίτερου δημόσιου ενδιαφέροντος. Ως εκ τούτου, η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων συνιστά ένα εργαλείο προστιθέμενης αξίας ως προς την ενίσχυση της διαφάνειας και λογοδοσίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα και με τις αυξημένες απαιτήσεις του κοινού. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η χρηματοοικονομική ανάλυση του Δήμου Παύλου Μελά στη Θεσσαλονίκη για τα έτη 2011-2015, ο οποίος συστάθηκε με το πρόγραμμα Καλλικράτης το 2011 και προέκυψε από τη συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Σταυρούπολης, Πολίχνης και Ευκαρπίας.

Σύμφωνα με τα ερευνητικά αποτελέσματα, αρχικά, διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Παύλου Μελά σε γενικές γραμμές αποτελεί ένα δήμο με καλή οικονομική κατάσταση, γεγονός που καταδεικνύει τη δυνατότητά του να είναι βιώσιμος σε μακροχρόνιο επίπεδο. Η πλειοψηφία των αριθμοδεικτών που μελετήθηκαν ανέδειξαν μια αρκετά ικανοποιητική χρηματοοικονομική υγεία, η οποία υποδηλώνει ότι ο οργανισμός έχει την ικανότητα να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του, να χρηματοδοτεί τις λειτουργίες του και, παράλληλα, να παρέχει απρόσκοπτα τις υπηρεσίες του προς τους πολίτες (Mead, 2001). Επίσης, η καλή του οικονομική κατάσταση πιθανώς καταδεικνύει και τις ικανότητες των διοικητικών του στελεχών, όπως έχει τεκμηριωθεί και στην προηγούμενη ερευνητική βιβλιογραφία (Gomes et al, 2013).

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι τα ευρήματα της παρούσας εργασίας αναφορικά με την ικανοποιητική χρηματοοικονομική θέση του Δήμου συνάδουν με τη διαπίστωση ότι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μεγαλύτερου μεγέθους και μεγαλύτερης πληθυσμιακής κάλυψης επιτυγχάνουν καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα (Garcia-Sanchez et al, 2012; Cabaleiro et al, 2013). Πράγματι, η συνένωση των προηγούμενων Δήμων το 2011 με το πρόγραμμα Καλλικράτης οδήγησε στη

βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του νέου οργανισμού συγκριτικά με τους προηγούμενους, καταδεικνύοντας τη σημασία του «κρίσιμου μεγέθους» για τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης (De Visser, 2005). Μπορεί, λοιπόν, να υποστηριχθεί ότι μεγαλύτερου μεγέθους οργανισμοί στην τοπική αυτοδιοίκηση αποδίδουν καλύτερα σε χρηματοοικονομικούς όρους γιατί είναι σε θέση να αξιοποιούν τα οφέλη που πηγάζουν από οικονομίες κλίμακας.

Όσον αφορά τους επιμέρους αριθμοδείκτες που εξετάστηκαν, στην παρούσα μελέτη διαπιστώθηκε ότι σε επίπεδο ρευστότητας, ο Δήμος Παύλου Μελά χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα φερεγγυότητας έναντι των υποχρεώσεών του, έχοντας ιδιαίτερα ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια. Από τους αριθμοδείκτες δραστηριότητας βρέθηκε ότι ο δήμος εφαρμόζει μια αποτελεσματική πολιτική διαχείρισης των απαιτήσεων και υποχρεώσεών του, επιτυγχάνοντας παράλληλα να χρησιμοποιεί αποδοτικά τα στοιχεία του ενεργητικού του για την επίτευξη εσόδων. Σε όρους αποδοτικότητας, διαπιστώθηκε ότι ο δήμος καταφέρνει να μετατρέπει τα έσοδά του σε καθαρή κερδοφορία σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό, ενώ παρόμοια είναι τα ευρήματα όσον αφορά τη βιωσιμότητά του. Συγκεκριμένα, στη μελέτη τεκμηριώθηκε ότι ο δήμος Παύλου Μελά έχει τη δυνατότητα να ικανοποιεί τις υποχρεώσεις του στηριζόμενος στα ίδια κεφάλαιά του, ενώ έχει ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα εξωτερικού δανεισμού, γεγονός που καθιστά τον κίνδυνο αφερεγγυότητας ιδιαίτερα χαμηλό.

Συμπερασματικά, η χρηματοοικονομική ανάλυση του Δήμου Παύλου Μελά που εφαρμόστηκε στην παρούσα μελέτη με την αξιοποίηση της πληροφόρησης που παρέχεται στις οικονομικές του καταστάσεις ανέδειξε την ικανοποιητική οικονομική κατάσταση του οργανισμού. Σημαντικό εύρημα που προέκυψε από την ανάλυση αυτή ήταν η σταδιακή βελτίωση των αριθμοδεικτών που εξετάστηκαν με το πέρασ του χρόνου, υποδεικνύοντας ότι η οικονομική κατάσταση του Δήμου βελτιώνεται σταθερά, καθώς ο οργανισμός έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τα οφέλη που προκύπτουν από τη συνένωση των προηγούμενων δήμων, την αύξηση της πληθυσμιακής κάλυψης και τις τυχόν οικονομίες κλίμακας που προκύπτουν. Εν κατακλείδι, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο Δήμος Παύλου Μελά που δημιουργήθηκε με το πρόγραμμα Καλλικράτης το 2011 αποτελεί έναν βιώσιμο και χρηματοοικονομικά υγιή οργανισμό της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η παρούσα εργασία ανέδειξε τις δυνατότητες που προσφέρονται από το εργαλείο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας, αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, η μελέτη χαρακτηρίζεται από ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση των ευρημάτων της. Συγκεκριμένα, περιορισμούς της έρευνας αποτελούν η χρήση μόνο επιλεγμένων αριθμοδεικτών, η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης του Δήμου για περιορισμένο χρονικό διάστημα, καθώς και το ότι δεν εφαρμόστηκε συγκριτική ανάλυση μεταξύ του νέου δήμου και των τριών που προϋπήρχαν πριν το πρόγραμμα Καλλικράτης. Ως εκ τούτου, η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να μελετήσει τη χρηματοοικονομική απόδοση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, εντοπίζοντας διαχρονικές τάσεις και αξιοποιώντας τα εργαλεία της συγκριτικής ανάλυσης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ammons, D. N. (2000). *Set Risk Benchmarks: Identify, Then Close Performance Gaps*. New York: International City Managers Association.

Askim, J. (2007). How do politicians use performance information? An analysis of the Norwegian local government experience. *International Review of Administrative Sciences*, 73(3), 453–472.

Atan, R., Raman, S. A., Sawiran, M. S., Mohamed, N., & Mail, R. (2010). Financial Performance of Malaysian Local Authorities: A Trend Analysis. In *International Conference on Science and Social Research*, 271 – 276, Kuala Lumpur, December.

Auger, D., & Raffel, J. (2004). Public Management of Privatization and Contracting. In M. Holzer & S. Lee (Eds.), *Public Productivity Handbook* (pp. 107-138). New York, NY: Marcel Dekker, Inc.

Behn, R. (2003). Why Measure Performance? Different Purposes Require Different Measurements. *Public Administration Review*, 63(5), 586-606.

Bracegirdle, P. (2003). *International experience in municipal performance measurement*. Paper presented in the 3rd International Conference on Decentralization.

Cabaleiro, R., Buch, E., & Vaamonde, A. (2013). Developing a method to assessing the municipal financial health. *American Review of Public Administration*, 43(6), 729–751.

Carmeli, A. (2002). A Conceptual and Practical Framework of Measuring Performance of Local Authorities in Financial Terms: Analysing the Case of Israel. *Local Government Studies*, 28(1), 21–36.

Carmeli, A. (2008). The Fiscal Distress of Local Governments in Israel: Sources and Coping Strategies. *Administration and Society*, 39(8), 984-1007.

Chen, W. S., & Du, Y. K. (2009). Using neural networks and data mining techniques for the financial distress prediction model. *Expert Systems with Applications*, 36, 4075–4086.

Christensen, T., & Lagreid, P. (2008). NPM and Beyond – Structure, Culture and Demography. *International Review of Administrative Science*, 74(1), 7–23.

Cohen, S., Thiraios, D., & Kandilorou, M. (2008). Performance parameters interrelations from a balanced scorecard perspective: An analysis of Greek companies. *Managerial Auditing Journal*, 23(5), 485-503.

de Lancer Julnes, P. D. & Holzer, M. (2001). Promoting the Utilization of Performance Measures in public Organizations: An Empirical Study of Factors Affecting Adoption and Implementation. *Public Administration Review*, 61(6). 693-708.

De Visser, J. (2005). *Developmental local government: A case study of South Africa*. Antwerp: Intersentia.

Epstein, B. M. J., & McFarlan, F. W. (2011). Measuring the efficiency and effectiveness of a nonprofit's performance. *Strategic Finance*, 93(4), 27–34.

Fitzgerald, L., Johnston, R., Brignall, T. J., Sivestro, R., & Voss, C. (1991). *Performance Measurement in Service Businesses*. London: CIMA.

Folz, D. H. (2004). Service quality and benchmarking the performance of municipal services. *Public Administration Review*, 64(2), 209-220.

García-Sánchez, I. M., Cuadrado-Ballesteros, B., Frías-Aceituno, J. V., & Mordan, N. (2012). A new predictor of local financial distress. *International Journal of Public Administration*, 35(11), 739–748.

Gauthier, S. J. (2007). Interpreting Local Government Financial Statements. *Government Finance Review*, 23(3), 8-19.

Gomes, R. C., Alfinito, S. & Albuquerque, P. H. M. (2013). Analyzing local government financial performance: Evidence from Brazilian Municipalities 2005-2008. *Revista de Administração Contemporânea*, 17(6), 704-719.

Groves, S. M. (1980). *Evaluating Financial Condition: An Executive Overview for Local Government: Handbook No. 1*. Washington, DC: International City/County Management Association.

Groves, S. M., Godsey, W. M., & Shulman, M. A. (2003). *Evaluating Financial Condition: A Handbook of Local Government*. Washington, DC: International City/County Management Association.

Hendrick, R. (2004). Assessing and measuring the fiscal health of local governments. *Urban Affairs Review*, 40(1), 78–114.

Holzer, M., & Kolby, K. (2005). Public Performance Measurement: An assessment of the state-of-the-art and models for citizen participation. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 54(7), 517-532.

Hood, C. (2007). Public service management by numbers: Why does it vary? Where has it come from? What are the gaps and the puzzles? *Public Money & Management*, 27(2), 95–102.

Hood, C., & Dixon, R. (2013). A Model of Cost-Cutting in Government? the Great Management Revolution in UK Central Government Reconsidered. *Public Administration*, 91(1), 114-134.

Hoogenboezem, J. A. (2004). Local Government Performance Indicators in Europe: An Exploration. *International Review of Administrative Sciences*, 70(1), 51–64.

Hoque, Z. (2005). Performance Measurement and Improvement: An assessment of the state-of-the-art. *International Journal Public Sector Management*, 18(4), 367-382.

Huggins, R. (2003). Creating a UK Competitiveness Index: Regional and Local Benchmarking. *Regional Studies*, 37(1), 89–96.

- Hutchinson, M., & Gul, F. A. (2004). Investment opportunity set, corporate governance practices and firm performance. *Journal of Corporate Finance*, 10(4), 595-614-614.
- Kaplan, R., & Norton, D. (1992). The balanced scorecard: Measures that drive performance. *Harvard Business Review*, Jan–Feb, 71–79.
- Kapopoulos, P., & Lazaretou, S. (2007). Corporate ownership structure and firm performance: evidence from Greek firms. *Corporate Governance*, 15(2), 144–159.
- Kioko, S. N. (2013). Reporting on the financial condition of the states: 2002-2010. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 25(1), 165–198.
- Kloha, P., Weissert, C. S., & Kleine, R. (2005). Developing and testing a composite model to predict local fiscal distress. *Public Administration Review*, 65(3), 313–323.
- Kloot, L., & Martin, J. (2000). Strategic performance management: A balanced approach to performance management issues in local government. *Management Accounting Research*, 11(2), 231-251.
- Kluvers, R. (2001). An Analysis of Introducing Program Budgeting and Performance in Local Government. *Public Budgeting and Finance*, 21(2), 29–45.
- Kluvers, R. (2003). Accountability for Performance in Local Government. *Australian Journal of Public Administration*, 62(1). 57-69.
- Lara-Rubio, J., Rayo-Cantón, S., Navarro-Galera, A., & Buendia-Carrillo, D. (2017). Analysing credit risk in large local governments: An empirical study in Spain. *Local Government Studies*, 43(2), 194–217.
- Lee, M. (2006). The History of Municipal Public Reporting. *International Journal of Public Administration*, 70, 453-476.
- Lewis, C. W. (1994). Budgetary Balance: The Norm, Concept, and Practice in Large US Cities. *Public Administration Review*, 54(6), 515–524.

- Linbald, R. (2006). Performance Measurement in Local Economic Development. *Urban Affairs Review*, 1(5), 646-672.
- Mahoney, L. S., Lagore, W. & Scazzero, J. A. (2008). Corporate social performance, corporate financial performance for firms that restate earnings. *Issues in Social and Environmental Accounting*, 2 (1), 104-130.
- Mead, D. M. (2001). *An Analyst's Guide to Governmental Financial Statements*. Norwalk, CT: Governmental Accounting Standards Board.
- Melkers, J., & Willoughby, K. (2005). Models of performance-measurement use in local governments: Understanding budgeting, communication, and lasting effects. *Public Administration Review*, 65(2), 180-190.
- Ocal, M. E., Oral, E. L., Erdis, E., & Vural, G. (2007). Industry financial ratios-application of factor analysis in Turkish construction industry. *Building and Environment*, 42(1), 385-392.
- Pidd, M. (2012). *Measuring the performance of public services: Principles and practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Plant, T. (2006). *The Performance Measurement Paradox in Local Government Management*. New York: International City Managers Association.
- Poister, T. H. (2004). Monitoring Quality and Productivity in the Public Sector. In M. Holzer & S. Lee (Eds.), *Public Productivity Handbook* (pp. 231-246). New York, NY: Marcel Dekker, Inc.
- Poister, T. H., & Streib, G. (2005). Elements of strategic planning and management in municipal government: Status after two decades. *Public Administration Review*, 65, 45-56.
- Pollanen, R. (2005). Performance measurement in municipalities: Empirical evidence in Canadian context. *International Journal of Public Sector Management*, 18(4), 4-24.

- Pollitt, C. (2006). Performance Management in Practice: A Comparative Study of Executive Agencies. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 16(1), 25–44.
- Propper, C. & Wilson, D. (2003). *The Use and Usefulness of Performance Measures in the Public Sector*. CMPO, University of Bristol, Working Paper Series 03/073.
- Samaratunge, R., Alam, Q., & Teicher, J. (2008). The New Public Management Reforms in Asia: A Comparison of South and Southeast Asian Countries. *International Review of Administrative Sciences*, 74(1), 25–46.
- Sanderson, I. (2001). Performance Management, Evaluation and Learning in “Modern” Local Government. *Public Administration*. 79(2), 297–313.
- Smith, K., & Schiffel, L. (2006). The Intersection of Accounting and Local Government Performance Measurement. In H. A. Frank (Ed.), *Public Financial Management* (pp. 579-615). Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Turley, G., & Flannery, D. (2013). The impact of the economic boom and bust on local government budgets in Ireland. *Administration*, 61(2), 33–56.
- Turley, G., Robbins, G., & McNena, S. (2015). A framework to measure the financial performance of local governments. *Local Government Studies*, 41(3), 401-420.
- Usang, O. U. E., & Salim, B. (2016). Local government financial condition and sustainable development of communities in Nigeria. *International Journal of Management & Development*, 3(1), 11-19.
- Williams, D. (2003). Measuring Government in the Early Twentieth Century. *Public Administration Review*, 63(6), 643-659.
- Wynn-Williams, K. L. H. (2005). Performance assessment and benchmarking in the public sector: An example from New Zealand. *Benchmarking*, 12(5), 482–492.
- Zafra-Gómez, J. L., López-Hernández, A. M., & Hernández-Bastida, A. (2009). Developing an alert system for local governments in financial crisis. *Public Money & Management*, 29(3), 175–181.

